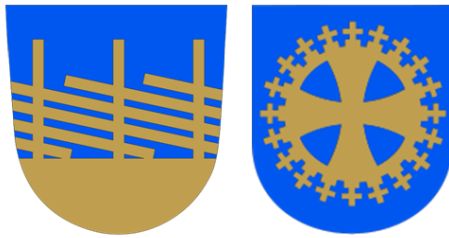

LOUNAIS-PIRKANMAAN KOTOUTTAMISOHJELMA

Kaupunginhallitus 8.3.2021 § 50

Kaupunginvaltuusto 15.3.2021 § 7

Voimassa 1.4.2021 alkaen

Sisällys

LOUNAIPIRKANMAAN KOTOUTTAMISOHJELMA	1
JOHDANTO.....	1
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ.....	2
1. PERUSTIETOA KOTOUTUMISEN EDISTÄMISESTÄ	4
1.1. Perustietoa Suomesta	4
1.2. Ohjaus ja neuvonta.....	5
1.3. Kielipalvelut.....	5
1.4. Alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma ja kotoutumistuki	7
1.5. Humanitaarinen maahanmuutto	9
2. ASUMINEN	10
3. SIVISTYS JA KASVATUS.....	12
3.1. Varhaiskasvatus	12
3.2. Esiopetus.....	13
3.3. Perusopetus	14
3.3.1. Valmistava opetus	16
3.3.2. S2-opetus	17
3.3.3. Oman äidinkielen ja uskonnon opetus	18
3.3.4. Oppimissuunnitelma	19
3.4. Toisen asteen koulutus.....	20
3.5. Kansalais- ja musiikkiopistot.....	23
3.6. Nuorisopalvelut	25
3.7. Liikuntapalvelut	26
3.8. Kirjasto- ja tietopalvelut	27
3.9. Kulttuuripalvelut	27
4. SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT	28
4.1. Sosiaalipalvelut	28

4.2.	Ikäihmisten palvelut.....	30
4.3.	Terveyspalvelut	30
5.	JULKISET TYÖVOIMA- JA ELINKEINOPALVELUT.....	32
5.1.	Maahanmuuttajien työllistyminen	32
5.2.	Työvoimapalvelut ja kotoutumiskoulutus	32
5.3.	Elinkeinopalvelut	37
6.	MUUT PALVELUT JA MONIALAINEN YHTEISTYÖ.....	38
6.1.	Digi- ja väestötietovirasto (ent. maistraatti)	39
6.2.	Maahanmuuttovirasto, Migri.....	39
6.3.	Poliisi.....	40
6.4.	Kansaneläkelaitos, Kela	41
6.5.	Kolmannen sektorin toimijat	42
6.6.	Seurakunnat	44
6.7.	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	45
7.	Kehittämistarpeita	46
8.	Voimaantulo.....	47
	TILASTOTIETOJA.....	48
	HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ	50

LOUNAIS-PIRKANMAAN KOTOUTTAMISOHJELMA

JOHDANTO

Maahanmuuttajien määrä Lounais-Pirkanmaalla on lisääntynyt tasaisesti. Alueella on edustettuna yli 50 eri kansallisuutta; suurimmat ryhmät tulevat lähimaista Virosta, Liettuasta, Venäjältä ja Ruotsista. Vuoden 2019 lopussa Punkalaitumella asui 83 vieraskielistä kuntalaista (2,9 %), joista 62 oli ulkomaan kansalaisia. Sastamalassa vieraskielisiä asukkaita vuoden 2019 lopussa oli 663 (2,7 %), joista 525 oli ulkomaan kansalaisia.

Maahanmuutto on yhä enemmän työperusteista tai perhesyistä johtuvaa. Turvapaikanhakuprosessin kautta maahanmuuttajia on alueelle tullut lähinnä Punkalaitumella ja Sastamalan Karkussa sijainneista, nyt jo lakkautetuista vastaanottokeskuksista. Punkalaidun on lisäksi vastaanottanut kiintiöpakolaisia vuodesta 2008. Kiintiöpakolaisten kotoutuminen ja työllistyminen on onnistunut hyvin. Sastamalan kaupunki ja Punkalaitumen kunta ovat tehneet ns. avoimen sopimuksen pakolaisten vastaanotosta.

[Laki kotoutumisen edistämisestä \(30.12.2010/1386\)](#) korostaa perusoikeuksien, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista. Perus- ja muiden julkisten palvelujen on sovelluttava myös maahanmuuttajakuntalaisille. Tavoitteena on vahvistaa viranomaisten yhteistä strategista suunnittelua ja monialaista yhteistyötä.

Sastamalan ja Punkalaitumen kunnat tarjoavat maahanmuuttajille samat peruspalvelut kuin muillekin kuntalaisille. Maahanmuuttajat tarvitsevat myös erityispalveluita kyetäkseen tasavertaisesti löytämään ja käyttämään peruspalveluja. Kotouttamisen keskeisenä tavoitteena on maahanmuuttajien integroituminen normaaleihin palveluihin mahdollisimman pian. Tavoitteena on aktivoida maahanmuuttajia vaikuttamaan kotouttamispalvelujen kehittämiseen ja auttamaan niiden tuottamisessa.

Kotouttamisen painopiste on maahantulon alkuvaiheessa, johon luodaan johdonmukainen toimenpiteiden jatkumo: maahanmuuttajalle annetaan perustieto Suomesta, ohjausta ja neuvontaa palveluihin ja tehdään alkukartoitus sekä kotoutumissuunnitelma.

Kotouttamisessa ensisijaista on ongelmien ennaltaehkäisy, erityistarpeiden ja ongelmien tunnistaminen ja varhainen puuttuminen. Lasten ja nuorten palveluissa korostuu tiivis yhteistyö vanhempien ja huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa. Kiusaamiseen tulee puuttua kaikissa sen muodoissa, myös internetissä.

Lounais-Pirkanmaan kotouttamisohjelma on Punkalaitumen ja Sastamalan kunnissa toteutettavan maahanmuuttopolitiikan keskeinen ohjelma-asiakirja. Se on laadittu yhteistyössä kuntien maahanmuuttotyöryhmien, eri sidosryhmien sekä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa. Se on hyväksytty kummankin kunnan valtuustossa. Ohjelma sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista sekä yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamisessa.

Sekä Punkalaitumella että Sastamalassa toimii monialainen maahanmuuttotyöryhmä. Sastamalan maahanmuuttotyöryhmä järjestää työryhmien yhteisen palaverin ainakin kerran vuodessa. Yhteistyössä huolehditaan kotouttamisohjelman toimeenpanosta, kehittämisestä ja päivittämisestä sekä ohjelman toteutuksen ja vaikutusten seurannasta. Kotouttamisohjelma päivitetään vähintään neljän vuoden välein. Lisäksi seurataan paikallista maahanmuuttoa ja millaisia palvelu- tai koulutustarpeita se synnyttää, jotta valmius uusien kuntalaisten vastaanottamiseen on olemassa.

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ

Maahanmuuttaja	Yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä.
Ulkomaalainen	Suomen oikeuden kannalta henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen.
Siirtolainen	Henkilö, joka muuttaa pysyvässä tarkoituksessa toiseen maahan hankkiakseen sieltä toimeentulonsa.
Pakolainen	Henkilö, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai

	<p>poliittisen mielipiteen johdosta (YK:n pakolaisen oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen mukaan). Pakolaisiksi kutsutaan Suomessa yleensä myös henkilöitä, jotka ovat saaneet jäädä maahan suojelun tarpeen vuoksi.</p>
Turvapaikanhakija	<p>Henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskelulupaa vieraasta maasta. Hakijalla on oikeus oleskella vastaanottokeskuksessa hakemuksen käsitteilyn ajan. Työnteko-oikeus 3-6kk hakemuksen jättämisestä.</p>
Kiintiöpakolainen	<p>Henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun myöntämä pakolaisen asema ja jolle on myönnetty maahantulolupa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä päätettävän pakolaiskiintiön puitteissa. Suomen vuosittainen kiintiö on vuonna 2020 ollut 850 ja hallituksen esityksen mukaan se nousee 1050:een vuonna 2021.</p>
Paluumuuttaja	<p>Ulkosuomalainen, joka on pidemmän tai lyhyemmän ajanjakson asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa Suomeen. Suomessa paluumuuttajakäsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin kuten inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä.</p>
Kotouttaminen	<p>Viranomaisten ja muiden tahojen järjestämät toimenpiteet, joilla edistetään ja tuetaan maahanmuuttajien kotoutumista.</p>
Kotoutuminen	<p>Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi, jossa maahanmuuttajat osallistuvat ja liittyvät yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. Kotoutumisprosessi on ylisukupolvinen prosessi, jolla tarkoitetaan sitä, että maahanmuuttajan oma kulttuuritausta vaikuttaa myös seuraaviin sukupolviin, vaikka he olisivatkin syntyneet ja kasvaneet uuden kulttuurin keskellä. Perheenjäsenten kotoutuminen on usein myös eriaikaista. Minkälaisista tukea ja ohjausta</p>

	<p>tarvitaan ja kuinka pitkän ajan, riippuu kotoutujan taustasta (kotimaa ja maan tilanne, koulutustausta, elämäkokemukset), iästä, omista tavoitteista ja maahanmuuton syistä.</p> <p>Ihmisen perustarpeisiin kuuluvat kulttuurista riippumatta yhteisöön kuulumisen ja hyväksytyksi tulemisen tarve. Fyysisten perustarpeiden (asuminen, ruoka, vaatteet) tyydyttämisen lisäksi maahanmuuttaja tarvitsee tukea sosiaalisen yhteisön löytämiseen ja siinä hyväksytyksi tulemiseen. Tärkeä elementti kotoutumisprosessissa on oman etnisen identiteetin, kielen ja kulttuurin säilyttäminen ja harjoittaminen.</p>
--	--

1. PERUSTIETOA KOTOUTUMISEN EDISTÄMISESTÄ

1.1. Perustietoa Suomesta

Viranomaiset ovat velvollisia antamaan maahanmuuttajalle tietoa suomalaisesta palvelujärjestelmästä sekä hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä. Kaikille Suomeen muuttaville jaetaan [Perustietoa Suomesta](#) -opas oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä. Opasta voi tilata työ- ja elinkeinoministeriöstä neljällä eri kielellä ja se löytyy myös internetistä suomen, ruotsin, englannin, venäjän, viron, espanjan, ranskan, kiinan, arabian, persian, somalin sekä thain kielellä.

Perustietoa maahanmuuttajille yhteiskunnan toiminnasta ja mahdollisuuksista Suomessa löytyy 12 eri kielellä myös verkkopalvelu [InfoFinlandin](#) sivuilta. InfoFinlandin yhteydessä toimii sähköinen [Finnishcourses.fi](#) -kurssihakupalvelu, josta löytyvät Pirkanmaalla järjestettävät kaikille avoimet suomen kielen kurssit. Kursseja voi hakea suomeksi, englanniksi ja venäjäksi sekä kurssipaikan että kurssitason mukaan. Kurssihakusivustolta löytyvät kurssien aika ja paikka, tasovaatimukset, hinta sekä ilmoittautumisohjeet. Kursseille ilmoitetaan kunkin koulutuksenjärjestäjän oman ilmoittautumisjärjestelmän kautta. Myös lisätiedot kursseista kysytään suoraan koulutuksenjärjestäjiltä. Koulutuksenjärjestäjissä on

muiden muassa alueen työväen- ja kansalaisopistoja, järjestöjä sekä seurakuntia. Työvoimakoulutuksina järjestettävistä suomen kielen kursseista tiedottavat jatkossakin paikalliset työ- ja elinkeinotoimistot eli TE-toimistot.

[Pirkanmaan TE-toimiston](#) kotisivuilla ja Pirkanmaan työllisyyden [kuntakokeilun](#) alueellisella verkkosivulla on maahanmuuttajille tietoa ja hyödyllisiä linkkejä. Informaatiota, opastusta ja ohjausta antaa myös valtakunnallinen [TE-puhelinpalvelut](#).

[Finfonet](#) on audiovisuaalinen internetsivusto Suomen asumiseen ja elämiseen liittyvistä aiheista usealla eri kielellä.

1.2. Ohjaus ja neuvonta

Kunnan, TE-toimiston sekä muiden viranomaisten on annettava maahanmuuttajalle asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävistä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä. Alkuvaiheessa maahanmuuttajan tuen ja ohjauksen tarve on suuri, koska kieli on vielä vieras. Suomalainen yhteiskuntajärjestelmä on hyvin erilainen verrattuna muiden maiden järjestelmiin ja myös se tuottaa vaikeuksia. Erilaiset kulttuuriset tavat, arvot ja käsitykset voivat varsinkin alkuvaiheessa saada aikaan väärinkäsityksiä. Perehdyttäminen suomalaiseen yhteiskuntaan on keskeistä kotouttamisessa.

Kunta voi hankkia ostopalveluna omakielistä neuvontaa Tampereelta [Monikielinen neuvonta Mainiosta](#) (Rautatienkatu 10, 33100 Tampere, sähköposti: mainio@tampere.fi. Tällöin omakielinen neuvoja tulee kuntaan kertomaan asiakkaan omalla kielellä valtion ja kunnan palveluista, maahanmuuttoprosessista ja kotoutumisesta tai lähtee mukaan esimerkiksi eri virastoihin. Neuvonta palvelee asiakkaita Tampereella ja antaa opastusta esimerkiksi asumiseen, työhön, koulutukseen ja terveyteen liittyvissä kysymyksissä. Asiakkaita palvelee useita neuvoja 16:lla eri kielellä. Kaikki neuvotat palvelevat asiakkaita myös suomeksi.

1.3. Kielipalvelut

Kielipalveluilla tarkoitetaan käänös- ja tulkkipalveluja. Kotoutumista edistävässä laissa sekä hallintolaissa säädetään, että viranomaisen on järjestettävä tulkitseminen ja kääntäminen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, jos asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä tai asianosainen ei vammaisuuden tai

sairauden perusteella voi tulla ymmärretyksi. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota asianosaisen voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Ulkomaalaislain mukaan kielipalveluja tulee käyttää erityisesti maahantulon alkuvaiheessa sekä silloin, kun on päätettävä maahanmuuttajan oikeuksista, etuuksista ja velvollisuuksista tai kun asian selvittäminen muutoin sitä vaatii.

Hallintolaissa säädetään tulkin ja kääntäjän salassapitovelvollisuudesta. Tulkki tai kääntäjä ei saa luvattomasti ilmaista tulkitsemistilanteessa tietoon samaansa luottamuksellista tietoa. Tulkin tai kääntäjän tehtävänsä hoitamista varten muutoin saamia tietoja koskevaan salassapitovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia silloinkin, kun tietoja on saatu muulta kuin asiaa käsittelevältä viranomaiselta.

Tilajalla on kielipalveluita käyttäessään vastuu laadukkaiden ja ammatillisten palveluiden käyttämisestä. Asiakkaan oikeuksien, taloudellisten etujen tai lainmukaisten velvollisuuksien ollessa kyseessä on ensiarvoisen tärkeää, että tulkki on ammatillinen ja pätevä. Siksi on aina käytettävä ammattitulkkiä viranomaisasioinneissa, ei koskaan lasta, lähiomaista tai tuttavaa. Tulkattuun tapaamiseen on varattava vähintään kaksinkertainen aika.

Tulkki- ja käännöspalveluja tuottavat Suomessa alueelliset tulkkikeskukset. Pirkanmaan alueella tulkkauspalveluja tarjoaa [Monetra Tulkkipalvelu](#) (ent. Pirkanmaan tulkkikeskus), joka tarjoaa asioimistulkkauk- ja käännöspalveluita viranomaisille yli 50 eri kielellä. Lisäksi valikoimissa on suomalainen viittomakieli. Tulkkipalvelun tiimi koostuu laajasta verkostosta, johon kuuluu yli 200 tulkkiä ja kääntäjää sekä asiantuntijajäykä, joka koordinoi toimintaa. Tulkkauspalvelujen saatavuutta sekä huomattaviakin säästöjä voidaan saavuttaa käyttämällä etätulkkauk- ja käännöspalveluita. Kaikissa tulkkikeskuksissa on mahdollisuus puhelin- ja videotulkkaukseen. Puhelintulkkauk onnistuu parhaiten hyvälaatuisella kaiutinpuhelimella. Muita hyödyllisiä ohjeita tulkin tilaamisesta ja käytöstä saa esimerkiksi [Pirkanmaan Tulkkikeskuksen esitteestä](#).

Jokainen kuntien hallintokunta varaa omaan budjettiinsa tarvittavan määrärahan tulkkauspalvelujen ostamiseen. Jokainen hallintokunta vastaa itse tulkkauksekustannuksista niiden maahanmuuttajien osalta, joiden kohdalla kunta ei saa valtiolta korvausta pakolaisaseman perusteella. Pakolaisasiakkaiden tulkkipalvelut korvataan kunnille valtion varoista ilman aikarajaa kansalaisuuden saamiseen saakka. Paluumuuttajien osalta korvauksia saadaan

kuuden kuukauden ajalta. Turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien tulkki- ja käännöspalvelut järjestää vastaanottokeskus.

1.4. Alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma ja kotoutumistuki

Työ- ja elinkeinotoimisto / Kuntakokeilu käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettu työtön työnhakija. Kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan.

Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. Asiakas rekisteröityy työttömäksi työnhakijaksi TE-toimiston verkkopalvelussa (Oma-asiointi) tai käymällä Pirkanmaan TE-toimiston Tampereen toimipaikassa (Pellavatehtaankatu 25). TE-toimisto käynnistää asiakkaan työnhauun ja mikäli asiakas on työtön, siirtää asiakkaan kokeilun asiakkaaksi.

Pirkanmaan työllisyyden kuntakokeilussa kotouttamisaikaisten työnhakijoiden asiakaspalvelusta vastaa Tampereen työllisyyspalvelut. Sieltä TE-toimiston rekisteröinnin jälkeen työtön asiakas kutsutaan alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laadintaan. Asiakkaan tilanteen ja tarpeen mukaan paikalle kutsutaan myös sosiaalityöntekijä ja tulkki. Alkukartoituksen laatimisen yhteydessä arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma toimenpiteistä ja palveluista, joilla tuetaan henkilön mahdollisuuksia hankkia yhteiskunnassa ja työelämässä pärjäämiseen riittävä kielitaito sekä muuta tarpeellista tietoa ja osaamista. Kotoutumissuunnitelmaa tehtäessä täydennetään alkukartoituksen selvityksiä ja etsitään asiakkaan kotoutumiseen sisältyviä mahdollisuuksia.

Kunnan sosiaalipalvelut käynnistävät alkukartoituksen ja tekevät kotoutumissuunnitelman maahanmuuttajalle, joka on sosiaalitoimen asiakas ja saa muuta taloudellista tukea kuin tilapäistä toimeentulotukea. Alkukartoitus/kotoutumissuunnitelma voidaan tehdä myös sitä

pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan (työssäkävät, kotiäidit, opiskelijat, eläkeläiset, tms.). Näissä tapauksissa alkukartoitukset Lounais-Pirkanmaalla tekee Sastamalan Opisto tai Tampereen työllisyyspalvelut. Kun kunta tekee alkukartoituksen, kunnalle maksetaan 700 euron laskennallinen korvaus alkukartoituksen järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista. Korvaukset haetaan KEHA-keskukselta samalla tavoin kuin pakolaisista aiheutuneiden kustannusten korvaukset.

Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma tehdään asiakkaan äidinkielellä tai kielellä, jota asiakkaan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän, jos tämä ei osaa kieliain mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä tai hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi.

Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kolme vuotta maahanmuuttajan ensimmäisen kotoutumissuunnitelman allekirjoittamisesta. Aikaa voidaan erityistapauksissa, esimerkiksi sairauden vuoksi, pidentää kahdella vuodella. Jos asiakas on ollut äitiyslomalla kotoutumisaikana ja tarvitsee vielä suomen kielen opiskelua, kotoutumisaikaa voidaan pidentää äitiysloman keston verran. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on kestoltaan enintään yhden vuoden. Kotoutumissuunnitelman kestosta, muuttamisesta ja keskeytyneen suunnitelman jatkamisesta sovitaan kunnan, TE-toimiston ja maahanmuuttajan kesken.

Kotoutumisaikana maahanmuuttaja voi saada työmarkkinatukea ja toimeentulotukea edellytysten täyttyessä. Työmarkkinatukea voidaan maksaa työttömyysajan lisäksi sekä omaehtoisen suomen kielen opiskelun, että työvoimakoulutuksen aikana 17–64-vuotiaalle kotoutujalle.

Kaavio 1. Yksilölliset kotoutumista edistävät palvelut. Lähde: TEM/ELY-keskus

1.5. Humanitaarinen maahanmuutto

Humanitaarisen maahanmuuton piiriin kuuluvat kiintiöpakolaiset ja turvapaikanhakumenetelyn sekä perheen yhdistämisen prosessin kautta saapuvat. Valtioneuvoston päätöksellä ELY-keskus maksaa kunnalle korvauksia pakolaisten kotouttamisesta aiheutuvista kohdullisista ja välttämättömistä kustannuksista. Laskennalliset korvaukset yli 7-vuotiaasta henkilöstä ovat 2300 euroa vuodessa ja enintään 7-vuotiaasta henkilöstä 6845 euroa vuodessa. Kiintiöpakolaisista laskennallinen korvaus maksetaan neljältä vuodelta, oleskeluluvan saaneista turvapaikanhakijoista kolmelta vuodelta.

Kunta maksaa pakolaisille toimeentulotukea samoin perustein kuin muullekin väestölle. Kunta saa korvauksen toimeentulotuesta enintään kolmen vuoden ajalta. Paluumuuttajien kohdalla korvaus toimeentulotuesta maksetaan 6 kuukaudelta. Perustoimeentulotuen myöntäminen siirtyi Kelalle 1.1.2017, kunta myöntää täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea. Kunnan kotouttamisohjelma ja sopimus kuntaan sijoittamisesta on edellytys valtion maksamille korvauksille. Laskennalliset korvaukset tulevat kunnalle automaattisesti, muita korvauksia tulee erikseen hakea määräajoin.

Valtio maksaa kunnille lisäksi korvauksia erityiskustannuksista. Niitä ovat muun muassa tulkkipalvelujen kustannukset ilman aikarajaa. Suomen kansalaisuuden saaneista henki-

löstä tulkkipalveluja ei enää korvata. Lisäksi korvataan alaikäisenä ilman huoltajaa Suomeen saapuneen henkilön sijoittumisesta aiheutuvat kustannukset 18 ikävuoteen saakka ja jälkihuolto aina 25 ikävuoteen saakka.

Vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon huomattavat kustannukset maksetaan enintään 10 vuodelta, mikäli vamma, sairaus tai hoidon tarve on syntynyt ennen Suomeen tuloa. Muista erityisistä syistä kunnalle aiheutuneista kustannuksista voidaan sopia ELY-keskuksen kanssa erikseen. Näitä voivat olla esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavien osalta asuntojen odotusajan vuokratulot, jos asunnon varaus ennen henkilön Suomeen tuloa tai kuntaan muuttoa on ollut välttämätöntä.

Työ- ja elinkeinoministeriön SYLVIA -hankkeen kautta tarjotaan kunnille lisätukea pakolaisten vastaanottoon laskennallisen korvauksen lisätuen ja hätätapausten vastaanottoon liittyvän lisätuen muodossa. Lisäksi hanke järjestää koulutuksia ja tuottaa erilaisten materiaalia pakolaisten vastaanottoon ja kotoutumisen tukemiseen liittyen.

Lisätietoja:

[ELY-keskus: Pakolaisten vastaanotto](#)

[THL: Turvapaikanhakijat lastensuojelun asiakkaina](#)

[TEM: Sylvia-hanke](#)

2. ASUMINEN

Maahanmuuttajat ovat asunnonhaussa samassa asemassa kuin muutkin hakijat.

Sastamalassa on runsas ja monipuolinen vuokra-asuntotarjonta. Sastamalan Vuokratalot Oy on kaupungin omistama vuokrataloyhtiö, jonka hallinnassa on noin 497 huoneistoa. Kaupungin suorassa omistuksessa on noin 360 vuokra-asuntoa, jotka on tarkoitettu lähinnä erityisryhmille, kuten vanhuksille.

Vapaita asuntoja voi tiedustella asiakaspalvelusta puhelinnumerosta 040 553 3850 tai katsoa [Vapaat vuokra-asunnot](#) -verkkopalvelusta. Kaikki ohjeet asunnonhakijalle löytyvät [Sastamalan Vuokratalot Oy -sivustolta](#).

Asuntohakemus tehdään lomakkeella, jonka voi noutaa Sastamalan Vuokratalot Oy:n toimistolta (kaupungintalo, 2. kerros), Sastamalan kirjastoista tai tulostaa [asuntohakemus-](#)nettisivuiltamme. Hakemuksen voi myös täyttää [sähköisesti](#).

Hakemus on voimassa kolme kuukautta ja sen liitteenä tulee olla hakijoiden tulo- ja verotodistukset. Hakijoiden luottotiedot tarkistetaan. Vuokrasopimuksen irtisanominen on suoritettava kirjallisesti. Irtisanomisaika on yksi kuukausi. Irtisanomisaika lasketaan alkavaksi sen kuukauden viimeisestä päivästä, jona irtisanominen on suoritettu. Irtisanomisilmoituksen voi noutaa Sastamalan Vuokratalot Oy:n toimistolta. Irtisanomisilmoituksen voi täyttää myös sähköisesti palvelussamme [vuokrasopimuksen irtisanominen](#) (vaatii sähköisen tunnistautumisen), tai tulostaa [irtisanomisilmoitus](#) pdf-lomakkeen. Asiakirjat lähetetään osoitteeseen Sastamalan Vuokratalot Oy, Aarnontie 2 A, PL 23, 38201 Sastamala.

[Punkalaitumen Vuokra-asunnot Oy](#) on kunnan omistama vuokrataloyhtiö, jonka hallinnassa on 96 huoneistoa. Punkalaitumella vapaita vuokra-asuntoja voi tiedustella asuntoasioita hoitavalta palvelusihteeriltä puhelinnumerosta 040 138 2322. Asuntohakemus tehdään lomakkeella, joita on saatavissa kunnan viraston neuvonnasta ja teknisestä toimistosta osoitteesta Vesilahdentie 5, 31900 Punkalaidun sekä netistä [asuntohakemus](#). Hakemus jätetään palvelusihteerille tarvittavine liitteineen edellä mainittuun osoitteeseen. Hakemuksen voi toimittaa myös skannattuna sähköpostitse.

Asuntohakemus on voimassa kuusi kuukautta ja hakijan on itsensä huolehdittava sen uusimisesta. Uusimisen voi tehdä soittamalla, sähköpostilla tai käymällä henkilökohtaisesti toimistossa. Kaikkien asunnonhakijoiden luottotiedot tarkistetaan. Vuokra-asunnoista peritään kahden kuukauden vuokran suuruinen vuokravakuus. Vuokrasopimuksen irtisanomisaika on yksi kuukausi ja irtisanominen on tehtävä kirjallisesti.

Maahanmuuttajat kohtaavat uusia asioita, kun he muuttavat vastaanottokeskuksesta tavalliseen asuntoon tai muuttavat paikkakunnalle kiintiöpakolaisina. Kaikilla ei ole kotimaassaan ollut sellaisia kodinkoneita ja muita kiinteistöön liittyviä laitteita, joita Suomessa pidetään itsestänselvyytenä.

Monikielinen, audiovisuaalinen internet -sivusto [finfonet.fi](#) kertoo Suomen asumiseen ja elämiseen liittyvistä aiheista 17 eri kielellä.

3. SIVISTYS JA KASVATUS

3.1. Varhaiskasvatus

Kulttuurivähemmistöihin kuuluvilla lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. Tavoitteena on sijoittaa maahanmuuttajataustaiset lapset varhaiskasvatukseen normaalisti suomenkielisten lasten joukkoon ottaen kuitenkin huomioon lapsen yksilölliset tarpeet.

Varhaiskasvatushakemuksen käsittelyaika on neljä kuukautta. Varhaiskasvatuspaikan voi kuitenkin saada nopeamminkin riippuen esimerkiksi varhaiskasvatuksen jonotustilanteesta sekä maahanmuuttajalasten terveystarkastuksien ja rokotusten aikatauluista.

Lapsen tullessa varhaiskasvatuksen piiriin ja uuteen kieliympäristöön hänen kotoutumistaan tuetaan auttamalla häntä sopeutumaan varhaiskasvatukseen tukemalla suomen kielen oppimisessa sekä panostamalla yhteistyöhön lasten vanhempien kanssa. Jokaiselle lapselle tehdään yhdessä vanhempien kanssa hoitosopimus ja laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, joissa kotoutumisen näkökulmat otetaan huomioon.

Suunnitelman tekemiseen varataan riittävästi aikaa. Tarvittaessa myös tulkki on paikalla tai puhelintulkkaukseen tukeutuen. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa päivitetään vähintään kerran vuodessa ja aina tarpeen mukaan. Varhaiskasvatus on monelle maahanmuuttaneelle kuntalaiselle ensi kosketus suomalaiseen yhteiskuntaan. Varhaiskasvatuksella onkin tärkeä rooli koko perheen kotoutumisen tukemisessa ja mahdollisuuksien mukaan opastamisessa palvelujen piiriin ja suomalaiseen kulttuuriin.

Suomessa julkinen varhaiskasvatus perustuu yleisiin varhaiskasvatuksen tavoitteisiin, jotka määrittellään Varhaiskasvatuslaissa sekä valtakunnallisessa ja paikallisessa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa koskemaan kaikkia lapsia. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteetin kasvua sekä tutustua eri kieliin ja kulttuureihin.

Vanhempia kannustetaan ja rohkaistaan huolehtimaan lapsen oman äidinkielen kehittymisestä ja oman kulttuurisen perinteen välittymisestä lapselle. Varhaiskasvatuksessa lapsen omaan kulttuuriin, elämäntapoihin ja historiaan perehdytään, niitä arvostetaan ja ne otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon varhaiskasvatuksen arkipäivässä (esimerkiksi

ruokailurajoitteet, juhlaikänteet). Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa lähtökohtana on sukupuolten välinen tasa-arvoisuus ja kaikkien yhdenvertaisuus.

S2-lasten suomen kielen kehitystä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti Suomen kielen oppimisen kartoitus- ja seurantalomakkeen avulla. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on käytössään S2-materiaalia, ja niitä hyödynnetään kulloinkin tarvittavalla tavalla. Varhaiskasvatuksen erityisopettajat ovat mukana tukea tarvitsevien lasten asioissa. Punkalaitumen varhaiskasvatuksella on käytössä S2-materiaaleja ja niitä hyödynnetään tarpeen mukaisesti.

Lapsille järjestetään mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia käyttää ja omaksua myös omaa äidinkieltään tai omia äidinkieliään. Vastuu lasten oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti perheellä.

Sastamalassa toimii toimintavuonna 2020–2021 yhteensä 13 päiväkotia, joista 11 on kunnallisia yksiköitä ja kaksi yksityisiä palveluseteliyksikköjä. Lisäksi Sastamalassa on kaksi ryhmäperhepäiväkotia ja noin 25 perhepäivähoitajaa. Punkalaitumella on yksi päiväkotijonka palveluita täydennetään viidellä kotona työskentelevällä perhepäivähoitajalla.

3.2. Esiopetus

Lapsella on oikeus saada maksutonta esiopetusta vuosi ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapsi aloittaa esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta. Pidentetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvilla lapsilla on oikeus esiopetukseen viisivuotiaina. Ilmaista esikoulua käydään viitenä päivänä viikossa 20 tuntia viikossa. Maahanmuuttajataustaisten lasten esiopetus järjestetään Sastamalassa koulun esiopetusryhmissä ja vuorohoitoa tarvitsevien osalta päiväkotiryhmässä, Punkalaitumella koulun esiopetusryhmissä. Esiopetuspaikkaa lapselle haetaan Sastamalassa päivähoitotoimiston ja Punkalaitumella sivistystoimen kautta.

Esiopetusvuonna tehtävien arviointien lisäksi lapsen kielen kehittymistä ja kielen tasoa voidaan arvioida testeillä ja materiaaleilla. Esiopetussuunnitelman laadinnassa kiinnitetään erityisesti huomiota S2-kielen opetussuunnitelmaan. Suomen kielen oppimisen seurantalomake siirretään vanhempien luvalla kouluun koulutulokaskaavakkeen mukana, jolloin syntyy jatkumo alakouluun ja tieto kielen kehityksen vaiheista on näkyvissä.

Kevään tiedonsiirtopalaverissa mietitään yhdessä vanhempien ja koulun kanssa lapselle sopiva luokka- ja koulusijoitus sekä tarvittava tuki oppimiselle. Yhteistyö nivelvaiheessa lasten siirtyessä perusopetukseen on tärkeää. Esimerkiksi kuvien käyttöä opetuksen tukena voi jatkaa perusopetuksessakin. [Eka-peliä maahanmuuttajalapsille](#) voi myös hyödyntää.

3.3. Perusopetus

Maahanmuuttajaoppilaiden perusopetuksen järjestäminen Lounais-Pirkanmaalla on vaativa haaste. Siihen vaikuttavat käytännölliset seikat, kuten kuntien pinta-ala, maaseutumainen asutusrakenne, etäisyydet kyläkouluista taajamiin sekä välimatkat entisten kuntakeskusten välillä. Syksyllä 2021 Sastamalan kaupungissa perusopetusta toteuttaa 14 koulua, joista kaksi on yläkoulua ja yksi yhtenäiskoulu. Punkalaitumen kunnassa on kaksi koulua, joissa opetetaan luokkia 1–6. Yhteiskoulu eli vuosiluokat 7–9 ja lukio sijaitsevat samassa rakennuksessa.

Sastamalassa maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetus järjestetään valmistavan opetuksen ryhmissä tai oppilaiden lähikouluissa. Opetuksen suunnittelemisesta ja toteuttamisesta oppilaan tarpeiden mukaisesti huolehtivat lähikoulun rehtori/koulunjohtaja, kiertävä S2-opettaja sekä se aineenopettaja/luokanopettaja, jonka luokkaan oppilas tulee. Tarvittaessa oppilaalle annetaan myös erityisopettajan tukea.

Maahanmuuttajaoppilaiden opetus ja vastuu heidän kielenoppimisestaan ja kotoutumisestaan kuuluu jokaiselle opettajalle, ei vain yksittäisille S2-opettajille tai erityisopettajille. Henkilökohtaisen oppimissuunnitelman, tarkoituksenmukaisen oppimateriaalin, tukiopetuksen sekä oppilaan kodin kanssa tehtävän yhteistyön kautta on luotu koulutyöskentelyyn malli, joka tukee oppilaiden oppimista ja kotoutumista.

Perusopetus voidaan järjestämistavaltaan jakaa kaikille oppilaille tarkoitettuun perusopetukseen, ohjaukseen ja tukitoimiin sekä maahanmuuttajaoppilaiden kotouttavaan opetukseen, ohjaukseen ja tukeen. Maahanmuuttajaoppilas ei ole erityisen tuen oppilas kielitaitonsa, koulu- tai kulttuuritaustansa perusteella. Nämä seikat tulee kuitenkin ottaa huomioon koulun arjessa ja suunniteltaessa opetuksen sisältöjä, muun muassa henkilökohtaisen oppimissuunnitelman arvioinnissa ja koetehtävissä. Muilta osin maahanmuuttajaoppilas osallistuu opetussuunnitelman mukaiseen työskentelyyn, ja häntä koskevat samat käytännöt kuin muitakin oppilaita.

Maahanmuuttajaoppilas opiskelee suomea toisena kielenä ja muita oppiaineita toisen kielen kautta, jolloin suomen kieli on samanaikaisesti sekä oppimisen kohde, että oppimisväline. Selviytyäkseen mahdollisimman hyvin suomen kielellä opiskelusta maahanmuuttajaoppilas tarvitsee perusopetukseen valmistavaa opetusta, S2-opetusta sekä maahanmuuttajan äidinkielen opetusta. S2-opetusta annetaan oppilaan lähikoulussa. Oman äidinkielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien rajoissa. Maahanmuuttajaoppilaille pyritään mahdollisuuksien mukaan järjestämään lisäksi muuta tukea opinnoissa (esimerkiksi koulunkäynninohjaajan tukitunneilla, helpotetut materiaalit tunneilla ja kokeissa sekä tukiopetus).

Kontaktit suomalaisten lasten ja nuorten kanssa ovat tärkeitä maahanmuuttajalapsen ja -nuoren kotoutumisessa. Lasta ja nuorta kannustetaan harrastuksiin ja erilaisiin vapaa-ajantoimintoihin yhdessä suomalaisten lasten ja nuorten kanssa. Koulu tekee yhteistyötä nuorisotoimen kanssa. Koulun on puututtava kaikkiin rasmin muotoihin, esimerkiksi kiusaamiseen, syrjintään, ryhmästä poissulkemiseen, haukkumiseen ja nimittelyyn. Koulu pitää esillä monikulttuurisuutta ja edistää kansainvälisyyttä muun muassa kansainvälisyyskasvatuksella.

Kiusaamiseen tulee puuttua kaikissa sen muodoissa, myös internetissä. On huomattava, että suomalainen yhteiskunta on monitulkintaisempi kuin aikaisemmin. Nimeltään, ulkonalta tai pukeutumiseltaan ns. tavallisesta suomalaisesta eroava henkilö ei välttämättä ole maahanmuuttaja tai ulkomaalainen. Lapsi voi olla syntynyt Suomessa, hänellä voi olla kaksikulttuuriset, maahanmuuttajataustaiset tai adoptiovanhemmat, ja niin edelleen. Jokainen tulisi kohdata yksilönä eikä olettaa, että monikulttuurinen tai -kielinen tausta automaattisesti merkitsee hänen kuulumistaan erityiseen maahanmuuttajaryhmään.

Hyödyllisiä linkkejä ja lisätietoa:

[OPH: Maahanmuuttotaustaiset oppijat](#)

[OPH: Kielitietoinen opetus, kielitietoinen koulu -opas](#)

[OPH: Poiju – perusopetuksen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden kehittämisverkosto](#)

[Moped.fi](#) on monikulttuurisen pedagogiikan sivusto, joka on suunnattu kouluikäisten lasten opettajille ja heidän vanhemmilleen. Mopedista löytyy monenlaista tärkeää tietoa koulun arkipäivästä. Sivuilta löytyy muun muassa kokoelma kouluissa tarvittavia [hallinnollisia lomakkeita eri kielillä](#).

Siirtolaisuusinstituutti on koonnut muuttoliikkeisiin ja maahanmuuttoon liittyvän opetuskonaisuuden, joka yhdistää asiantiedon sekä leikinomaisen oppimisen. [Opetuspaketti](#) lähetetään joukkopostituksena kaikkiin Suomen yläkouluihin ja lukioihin.

3.3.1. Valmistava opetus

Valmistavaa opetusta annetaan 7–17-vuotiaille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ei vielä ole riittävän hyvä perusopetuksen ryhmässä opiskeluun. Opetukseen voivat osallistua sekä vasta maahan muuttaneet että Suomessa syntyneet maahanmuuttotaustaiset lapset ja nuoret. Valmistavan opetuksen ryhmiä perustetaan Sastamalassa ja Punkalaitumella tarpeen mukaan.

Valmistavalla luokalla opiskellaan pääosin yhden lukuvuoden ajan, jonka jälkeen oppilas siirtyy omaan lähikouluunsa. Maahanmuuttajien valmistavan opetuksen ryhmä koostuu tilanteen mukaan eri vuosiluokkien oppilaista. Oppilaat integroidaan mahdollisimman varhain perusopetuksen ryhmien tunneille oppiaineissa, joissa puutteellinen kielitaito ei muodosta ylitsepääsemätöntä estettä. Tällaisia oppiaineita ovat esimerkiksi musiikki, liikunta ja käsityöt.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on suomen kielen alkeiden oppimisen lisäksi auttaa oppilaita kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan, taata heille tasa-arvoiset mahdollisuudet koulunkäyntiin sekä tukea lapsen ja nuoren tasapainoista kasvua ja kehitystä oman kulttuuriyhteisönsä ja suomalaisen yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi. Oppilas tutustuu suomalaisen koulun toimintaan ja tapoihin ja lisäksi hänelle annetaan opetusta peruskoulun eri oppiaineissa. Tärkeää on myös antaa oppilaalle sellaisia valmiuksia, että hän kykenee siirtymään perusopetukseen ja oppivelvollisuusiän päätyttyä jatko-opiskeluun. Toimiva kaksikielisyys ja oman kulttuuri-identiteetin tuntemus sekä arvostus ovat pitkän aikavälin tavoitteita.

Valmistavaa opetusta on mahdollista järjestää yhdellekin oppilaalle. Oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma, jossa määritellään oppilaan oppimisen tavoitteet, opiskeltavat oppiaineet, tuntimäärät ja sisällöt, oppilaan integroiminen ikätasoa vastaaviin esi- tai perusopetuksen opetusryhmiin sekä ohjauksen järjestäminen ja oppilaan mahdollisesti tarvitsemat tukitoimet. Valmistavan opetuksen päättyessä oppilaalle annetaan osallistumistodistus, jossa kuvataan opetuksen laajuus ja sisältö sekä oppilaan edistyminen. Valmistavan ope-

tuksen oppilasta ei arvioida numeerisesti, vaan arviointi on sanallista ja oppilaan itsearviointiin edellytyksiä kehittävää. Valmistavan opetuksen järjestäminen rahoitetaan osittain oppilaskohtaisella valtionosuudella.

Lisätietoa:

[OPH: Valmistava opetus](#)

[OPH: Esite valmistavasta opetuksesta](#)

3.3.2. S2-opetus

Suomi toisena kielenä (S2) on yksi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääristä. Oppimäärä on tarkoitettu sellaisille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ei ole äidinkielen tasoinen kaikilla kielen osa-alueilla. Kriteerinä tulee käyttää ainoastaan kielitaidon tasoa eikä esimerkiksi synnyinmaata, kansallisuutta, väestörekisteriin merkittyä äidinkieltä tai maassaoloaikaa. Kielitaidon tason arvioi S2-opettaja yhdessä muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa.

S2-opetusta järjestetään äidinkielen tunneilla eriytettynä, erillisinä S2-tunteina tai tukiope- tuksena. Oppilaan todistuksessa S2-oppimäärä arvioidaan suomi äidinkielenä -oppimää- rän sijasta. S2-opetuksen tarkoituksena on kehittää tasapuolisesti oppilaan suomen kielen taitoa ja tietoisuutta suomalaisesta kulttuurista. Opetuksen tavoitteena on toiminnallinen kaksikielisyys ja monikulttuurinen identiteetti, joiden kehittymiseen vaikuttaa myös osallis- tuminen oman äidinkielen opetukseen. Lähtökohtana S2-opetuksessa on, että oppilas saa- vuttaa mahdollisimman hyvän suomen kielen taidon myös jatko-opintoja varten. Perusope- tuksen S2-oppimäärän suorittamisella voi myös osoittaa riittävän suomen kielen taidon kansalaisuutta hakiessaan.

Sastamalan perusopetuksessa on syksyllä 2021 yksi päätoiminen S2-opettaja, joka kiertää eri kouluissa. Lisäksi osa muista opettajista antaa S2-opetusta muun opetuksen ohessa. Punkalaitumella suomi toisena kielenä -opetuksesta vastaa S2-opettaja. Jatkossa on yh- teistyössä panostettava pätevien S2-opettajien kouluttamiseen ja sen myötä lisäresurssien lisäämiseen lähikouluille.

Lisätietoa:

[OPH: S2-opetus](#)

[OPH: S2-opetuksen tukimateriaali](#)

[OPH: S2-esite](#)

Suomenopettajat on [S2-opettajat ry:n](#) jäsenlehti. Lehdessä kirjoitetaan S2-alan ajankohtaisista teemoista, esitellään uutta tutkimusta ja kirjallisuutta ja julkaistaan keskustelupuheenvuoroja.

3.3.3. Oman äidinkielen ja uskonnon opetus

Maahanmuuttajien äidinkielen opetus on tarkoitettu esikoulua, peruskoulua ja lukiota käyville maahanmuuttajataustaisille lapsille, jotka puhuvat opetuskieltä äidinkielenään tai kotikielenään. Oppilaan äidinkielen määrittelevät oppilaan vanhemmat. Oman äidinkielen opiskelu on vapaaehtoista, mutta mikäli on päättänyt alkaa opiskella sitä, on oppitunneille osallistuminen pakollista.

Oman äidinkielen opiskelun tärkeys on laajasti tutkimuksin todennettu. Omakielisen avun tarve on suuri varsinkin silloin, kun suomen kielen taito on vielä heikko. Kokemuksien ja myös kielitieteellisen tutkimuksen valossa oman äidinkielen puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen oppiminen tukee sekä lapsen että aikuisen vieraan kielen oppimista. Oman äidinkielen ja suomen kielen opiskelu yhdessä mahdollistavat toiminnallisen kaksikielisyyden syntymisen. Oman äidinkielen opiskelu vahvistaa myös oppilaan itsetuntoa ja identiteettiä.

Lounais-Pirkanmaalla oman äidinkielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan joko lähi-, tai etäopetuksena. Etäopetus järjestyy tarpeen mukaan yhteistyössä Tampereen kaupungin kanssa. Sastamalassa on järjestetty oman äidinkielen opetusta venäjänkielisille oppilaille.

Koulutuksen järjestäjä voi hakea vuosittain erillistä valtionavustusta Opetushallitukselta oman äidinkielen opetuksen järjestämiseen. Oman äidinkielen opetuksen ryhmässä on opetuksen alkaessa oltava vähintään neljä oppilasta. Opetusryhmät koostuvat usein erikäisistä ja eritasoisista oppijoista. Valtionavustusta voi saada kahden vuosiviikkotunnin laajuiseen opetukseen.

Elämäkatsomustiedon opetusta järjestetään, jos vähintään kolme opetukseen oikeutettua asuu saman kunnan alueella. Vähemmistöuskonnon opetusta järjestetään vähintään kolmelle samaan uskontokuntaan kuuluvalle, jos huoltajat opetusta pyytävät.

Lisätietoa:

[OPH: Oman äidinkielen tukeminen](#)

[OPH: Oma kieli - oma mieli -esite](#)

3.3.4. Oppimissuunnitelma

Kaikille S2-opetuksen ja valmistavan opetuksen oppilaille laaditaan oma oppimissuunnitelma, jonka mukaan opetusta toteutetaan. Huoltajat ovat mukana suunnitelman laatimisessa. Maahanmuuttajaoppilaan opetuksen järjestäminen edellyttää oppilaskohtaista suunnittelua, tarkoituksenmukaisen materiaalin hankkimista ja siten lisäresursointia. Oppilaan henkinen hyvinvointi on merkittävä tekijä ja oppilashuollollista tukea on tarjottava, jos siihen on tarvetta.

Syrjäytymisen ehkäisemiseksi maahanmuuttajaoppilas ja hänen perheensä tarvitsevat riittävästi ohjausta ja tietoa koulujärjestelmästä, perusopetuksen ja kouluyksikön tavoitteista, mutta eri näkökulmasta kuin suomalaiset oppilaat ja vanhemmat, joille koulumaailma on jo tuttu. Vanhemmille tarjotaan tilaisuuksia tutustua suomalaiseen koulumaailmaan.

Maahanmuuttajaoppilaan muita suurempi ohjaamisen tarve on otettava huomioon opiskelun suunnittelussa ja voimavarojen kohdentamisessa. Oppilaan ja hänen vanhempiensa ohjaus on aloitettava heti koulunkäynnin alkaessa, jotta opiskelu on tavoitteellista ja niin hyvin suunniteltua, että mahdollisuus pyrkiä jatko-opintoihin on turvattu. Maahanmuuttajaoppilaan vanhempien ja perheen kanssa tarvitaan aika ajoitin tulkkia. Tällöin tulee varata riittävästi aikaa tiedon jakamiseen, maahanmuuttajaoppilaan perheen ohjaamiseen ja tukemiseen.

3.4. Toisen asteen koulutus

Perusopetuksen jälkeen Suomessa vakituisesti asuvilla jatkuu oppivelvollisuus siihen saakka, kun opiskelija täyttää 18 vuotta tai suorittaa toisen asteen tutkinnon. Oppivelvollisuus koskee kaikkia niitä opiskelijoita, joilla on asuinkunta Suomessa. Toisen asteen tutkinnon voi suorittaa joko lukiokoulutuksessa tai ammatillisessa oppilaitoksessa.

Kaikkiin toisen asteen koulutuspaikkoihin on vapaa hakeutumisoikeus. Opiskelupaikkaa haetaan Opintopolku-palvelun kautta toteutettavassa toisen asteen yhteishaussa helmimaaliskuussa. Jos opiskelija muuttaa maahan hakuajan ulkopuolella, hänen on mahdollista hakea opiskelupaikkaa ns. jatkuvan haun kautta. Silloin opiskelupaikkaa haetaan suoraan oppilaitoksesta.

Mikäli opiskelija jää ilman opiskelupaikkaa tai keskeyttää opinnot, tulee asuinkunnan osoittaa hänelle toinen opiskelupaikka kahden kuukauden kuluessa. Oppivelvollisuutta voi suorittaa myös tutkintoon valmentavassa koulutuksessa, jos opiskelupaikkaa ei muuten löydy. Mikäli opiskelijan kielitaito ei ole riittävä lukiokoulutuksen aloittamista varten, hän voi suorittaa oppivelvollisuuttaan lukioon valmentavassa koulutuksessa, kotoutumiskoulutuksessa tai aikuisten perusopetuksessa. Lounais-Pirkanmaalla lukioon valmistavaa koulutusta ja aikuisten perusopetusta tarjoaa Karkun Evankelinen opisto.

Mikäli opinnot eivät etene, opiskelijalle voidaan tarvittaessa tehdä opiskelukyvyyn arviointi ja oppivelvollisuuden suorittaminen voidaan keskeyttää määräajaksi. Ennen keskeyttämistä tulee kuitenkin selvittää, voiko oppivelvollisuuden suorittamista henkilökohtaistaa.

Toisen asteen tutkinnon suorittaminen on oppivelvollisille maksutonta. Maksuttomuus koskee vain ensimmäistä toisen asteen tutkintoa ja päättyy sen vuoden lopussa, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

Lounais-Pirkanmaalla [Vammalan lukio](#), [Punkalaitumen lukio](#) sekä [Karkun evankelisen opiston lukio](#) tarjoavat lukiopaikan mahdollisimman monelle paikkakunnan hakuehdot täyttävälle nuorelle, ja toimivat yleissivistävinä oppilaitoksina. Lukiokoulutuksen päätteeksi opiskelijat voivat osallistua ylioppilastutkinnon kokeisiin ja suorittaa ylioppilastutkinnon.

Jokainen lukiolainen laatii itselleen opiskelusuunnitelman lukiokoulutuksen alkuvaiheessa. Lukiot tarjoavat resurssiensa sallimissa rajoissa mahdollisuuden yksilöllisiin valintoihin ja

joustavaan opiskelurytmiin. Lukioon pääseminen edellyttää perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisten tietojen ja taitojen hyvää hallintaa. Maahanmuuttajataustaisille oppilaille haasteen muodostaa nivelvaihe perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen välillä.

Suomen kielen taidon ollessa äidinkielen taitoa vastaava, opiskelija suorittaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän suomi äidinkielenä mukaan. Äidinkielen ja toisen vieraan kielen opinnot voidaan lukiossa korvata suomi toisena kielenä -oppimäärällä. Tämä edellyttää, että opiskelijalla on ollut perusopetuksessa suomi toisena kielenä -oppimäärä. Opiskelija voi osallistua suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeeseen, mikäli hänen äidinkielensä on muu kuin suomi tai ruotsi ja hän on suorittanut äidinkielen opinnot suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan.

Opiskelija voi suorittaa katsomusaineena evankelisluterilaisen uskonnon, ortodoksisen uskonnon, katolisen uskonnon, islamin, juutalaisen uskonnon tai muun uskonnon. Mikäli lukiossa ei järjestetä ko. katsomusaineen opetusta lähiopetuksena, opetus toteutetaan etäopetuksena.

Hyödyllisiä linkkejä lukiokoulutuksesta:

[Opintopolku.fi: lukiokoulutus maahanmuuttajille](https://opintopolku.fi)

[OPH: Nivelvaiheen koulutukset](#)

[OPH: Maahanmuuttotaustaiset oppijat lukiokoulutuksessa](#)

Punkalaidun ja Sastamala kuuluvat [SASKY koulutuskuntayhtymään](#). Sastamalan ammatillisissa oppilaitoksissa voi opiskella ammattitutkintoon tähtäävän koulutuksen lisäksi ammatillisiin opintoihin valmentavassa [VALMA-koulutuksessa](#).

SASKY koulutuskuntayhtymän oppilaitosten kaikilla koulutusaloilla voi suorittaa ammatillisen perustutkinnon ohella ylioppilastutkinnon. Lukio-opintoja voi myös jatkaa lukion koko oppimäärän suorittamiseen asti. Lukio-opinnot toteutetaan yhteistyössä alueiden lukioiden ja SASKY koulutuskuntayhtymään kuuluvan Pirkanmaan aikuislukion kanssa.

[Karkun evankelinen opisto](#) järjestää maahanmuuttajille kotoutumiskoulutusta, aikuisten perusopetusta sekä lukioon valmistavaa koulutusta. Kotoutumiskoulutus on tarkoitettu ensisijaisesti kotouttamislain piiriin kuuluville työttömille työnhakijoille, joilla on TE-toimiston toteama koulutustarve. Kotoutumiskoulutuksen tiedot ovat Koulutusportissa.

Aikuisten perusopetus on tarkoitettu oppivelvollisuusiän ylittäneille opiskelijoille. Opistolla on sekä lukutaitovaiheen, alkuvaiheen että päättövaiheen opetusta. Tavoitteena on saada perusopetuksen päättötodistus.

Opistolla on 60 perusopetuspaikkaa.

Lukioon valmistava koulutus (LUVA-linja) on suunnattu lukioon aikoville vieraskielisille. Opistolla toimii lisäksi aikuislukio, joka on korkeakouluopintoihin suuntaaville maahanmuuttajille luonteva jatko-opiskelupaikka.

Lisäksi opisto järjestää maahanmuuttajille lyhytkestoista koulutusta tarpeen mukaan.

Kaikilla yllä mainituilla linjoilla sekä opetus, ruokailu että asuntolassa asuminen kouluviikon ajan on opiskelijalle maksutonta. Hakeminen tapahtuu opiston nettisivujen kautta keokarkku.fi. Vapaita paikkoja voi tiedustella pitkin vuotta.

Lisätietoja: keokarkku.fi/linjat

Satakunnan koulutuskuntayhtymä [Sataedu](#) järjestää maahanmuuttajille koulutusta kaikissa toimipaikoissaan sekä lisäksi Rauman ja Tampereen toimipisteissä. Lisäksi Sataedussa arvioidaan maahanmuuttajien suomen kielen taitoa, tunnistetaan osaamista ja tehdään alkukartoituksia. Kielitaito- ja opiskeluvalmiuskartoituksia on toteutettu myös vastaanottokeskuksille sekä perusopetuksen oppilaille kielenopetuksen tasoryhmien määrittelymiseksi.

Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat voivat hakeutua ammatilliseen koulutukseen valmistavaan koulutukseen (VALMA), jossa heidän on mahdollisuus saada paremmat edellytykset ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen. Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat voivat hakeutua myös suoraan ammatillisiin koulutuksiin.

Maahanmuuttajille räätälöidään tarpeen ja kysynnän mukaan omia ammatillisen koulutuksen ryhmiä, jolloin koulutus sisältää runsaasti suomen kielen opintoja. Toteutettuja koulutuksia ovat muun muassa maahanmuuttajille suunnatut linja-autonkuljettajakoulutukset, lähihoitajakoulutukset, rakennusalan koulutukset sekä kokkikoulutukset. Sataedu järjestää Tampereen toimipisteessä aikuisille maahanmuuttajille myynnin ammattitutkintoon valmistavaa koulutusta. Maahanmuuttaja voi hakeutua myös oppisopimuskoulutukseen.

Sataedu on yksi kolmesta ammatillisesta oppilaitoksesta Suomessa, jossa järjestetään asioiden ammattitutkintoon valmistavaa koulutusta ja tutkintotilaisuuksia. Sataedu järjestää myös monikulttuurisuusvalmennuksia työyhteisöille sekä koulutusta selkosuomen käyttämiseen monikulttuurisissa työyhteisöissä. Yritykset voivat tilata suomen kielen koulutusta työntekijöilleen. Suomen kieltä on mahdollista opiskella myös verkko-opintoina.

Pysyvän koulutustoiminnan lisäksi Sataedu osallistuu alueelliseen kotouttamistyöhön ja sen kehittämiseen hanketyön kautta. Hanketoiminnoilla edistetään maahanmuuttajien kotoutumista ja muun muassa pilotoidaan erilaisten kurssien toteuttamista, mikä lisää maahanmuuttajille suunnattujen koulutusten tarjontaa. Kansainvälisen hanketyön kautta Sataedu osallistuu alueen kotouttamispalveluiden kehittämiseen.

Maahanmuuttajille ja yrityksille suunnatuista monikulttuurisuus- ja kielikoulutuksista sekä kehittämishankkeista antaa lisätietoja koulutuspäällikkö puh. 0401994870.

3.5. Kansalais- ja musiikkiopistot

[Sastamalan Opiston](#) kursseille ovat tervetulleita kaikki kansallisuuteen, sukupuoleen, ikään tai koulutustaustaan katsomatta. Kursseille osallistuminen ei edellytä oleskelulupaa tai kuntapaikkaa. Kansalaisopiston kursseilla pääsee tutustumaan luontevasti paikallisiin ihmisiin, ja opiskelu toimii mitä parhaimpana väylänä paikkakunnalle kotoutumiseen.

Sastamalan Opisto tarjoaa vuosittain noin 1000 erilaista kurssia muun muassa kielten, tietotekniikan, musiikin, tanssin, teatterin, käsitöiden, kuvataiteen, liikunnan ja kotitalouden aloilta. Opetusohjelma syntyy ja elää opiskelijoiden toiveiden mukaan. Opistolla voi opiskella monipuolisen vapaan sivistystyön kurssitarjonnan lisäksi lasten taiteen perusopetusta ja avoimen yliopiston opintoja.

Sastamalan Opisto tarjoaa suomen kielen kursseja maahanmuuttajille. Syksyisin ja keväisin järjestetään kaksi tasoryhmää. Lukukauden mittainen (syksy/kevät) kurssi maksaa noin 35 euroa (v. 2021). Opiskelijan on lisäksi itse hankittava kurssilla käytettävä oppikirja. Suomea voi opiskella myös yksilö- ja pariopetuksessa, jolloin taso ja opetuksen sisältö määräytyvät opiskelijan toiveiden ja tarpeiden mukaan. Yksilöopetuksen hinta on 210 euroa kymmeneltä oppitunnilta ja maksu sisältää oppimateriaalin. Lisäksi on tarjolla suomen kielen luku- ja kirjoitustaidon koulutusta vuosittain määrättyväällä kohdennetulla rahoituksella.

Tämän koulutuksen kohderyhmänä ovat luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen tarpeessa olevat maahanmuuttajat, joiden kotoutumisaika on voimassa, ja joiden kotoutumisojelmaan koulutus voidaan kirjata.

Sastamalassa asuvat työttömät työnhakijat ja pienituloiset eläkeläiset voivat ilmoittautua opiston aktiiviopiskelijoiksi maksamalla 15 euron aktiivimaksun. Normaalihintainen aktiivimaksu on 75 euroa. Aktiiviopiskeija voi osallistua rajattomalle määrälle kursseja, lukuun ottamatta kielten ja musiikin yksilöopetusta, avoimen yliopiston opetusta ja tutkintotavoitteisia kursseja, jotka on erikseen opinto-oppaassa mainittu. Myös pienituloisten perheiden lapset voivat ilmoittautua aktiiviopiskelijoiksi 15 euron lukukausihintaan.

Kursseille voi ilmoittautua netissä, käymällä toimistossa tai soittamalla toimiston puhelinnumeroihin 040 138 2033 tai 040 138 2034. Verkossa ilmoittautumiseen tarvitaan suomalainen henkilötunnus. Jos asiakkaalla ei ole sitä, hän voi ottaa yhteyttä puhelinnumeroon 040 631 5243.

[Sastamalan musiikkiopisto](#) Musiikki on universaali kieli. Siksi musiikkiopiston tarjoamat palvelut sopivat hyvin kotouttamistoimintaan. Musiikkiopiston toiminta on osa Sastamalan hyvinvointipalveluja ja se voi tarjota palvelujaan kotouttamiseen joko yksin tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Palveluista antaa lisätietoa rehtori puhelinnumerosta 040 822 3646.

Sastamalan musiikkiopisto järjestää taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista musiikin opetusta Sastamalan alueella. Opetustoiminnan ohella musiikkiopisto järjestää konsertteja sekä muita tapahtumia ja toimintaa ympäri toimialuettaan rikastuttaen Sastamalan kulttuuritarjontaa. Esim. koulujen kanssa yhteistyössä toteutettavaa kerhotoimintaa musiikkiopistolla on ympäri kaupunkia.

Opetus tapahtuu mahdollisimman lähellä asiakkaita. Opetus on suunnattu pääasiassa lapsille ja nuorille, mutta myös aikuiset ovat tervetulleita musiikkiopistolle.

Punkalaitumella toimii vuonna 2021 kaksi musiikkiopistoa, **[Huittisten musiikkiopisto](#)** ja **[Loimaan seudun musiikkiopisto](#)**. Opetusta toteutetaan lähiopetuksena Punkalaitumella, sekä Huittisissa ja Loimaalla. Lähiopetuksen lisäksi myös etäopetusmahdollisuuksia on monipuolistettu vuodesta 2020 alkaen.

Musiikkiopistoissa opetusta annetaan kaikissa akustisissa ja sähköisissä soittimissa, yhtye- ja orkesterisoitossa sekä musiikin kirjoittamisessa. Musiikin tyylejä ei ole rajattu; oppilaan kiinnostus otetaan huomioon opetuksessa kuitenkin pyrkien laajentamaan kokemusta musiikissa entisestään. Varattomuus ei ole opintojen este; musiikkiopistolta voi saada soitinvuokralle ja oppilasmaksuista vapautuksen hakemuksen perusteella.

Sataopisto. Kansalaisopisto on hyvä väylä saada tukea omille vahvuuksille ja harrastuksille. Samalla saa uusia ystäviä ja verkosto laajenee. Maahanmuuttajat ovat tervetulleita kaikille kursseille, mutta he tarvitsevat usein tukea ja kannustusta lähteäkseen mukaan. Vaikka kansalaisopisto lähettää vuosittain ohjelmansa jokaiseen kotiin, harva maahanmuuttaja osaa etsiä kurssin, jolle hän voisi osallistua.

Sataopisto järjestää suomen kielen kursseja Huittisissa ja Eurassa, tarpeen mukaan ryhmiä voidaan järjestää myös Punkalaitumella. Kansalaisopisto myöntää yhden opintosetelin kolmen viime vuoden aikana Suomeen tulleille maahanmuuttajille. Setelillä voi osallistua maksutta kansalaisopiston yhdelle kurssille (ei koske yksilöopetusta). Seteleitä saa kansalaisopiston toimistosta ja niitä on rajoitettu määrä. Setelin käyttämisestä tulee sopia ennen kurssin alkamista.

Opistossa voi opiskella ja harrastaa muun muassa kieliä, taideaineita, käsitöitä, musiikkia, tietotekniikkaa ja liikuntaa. Opetus on tarkoitettu kaikille ja kaikenikäisille. Lapsille tarjotaan Huittisissa taiteen perusopetusta kuvataiteessa ja käsityössä valtakunnallisen ja kuntakohtaisen opetussuunnitelman mukaan.

3.6. Nuorisopalvelut

Nuorisotyötä järjestetään Sastamalassa ja Punkalaitumella nuorisolain (1285/2016) mukaisilla periaatteilla. Nuorisolain tavoitteena on mm. edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia, kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa sekä edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista. Nuorisolain tavoitteiden ensisijaisena lähtökohtana on yhteisvastuu, kulttuurin moninaisuus ja kansainvälisyys.

Nuorisopalvelujen tarjonta suunnitellaan asiakaslähtöisesti tasavertaisuusperiaatteella ja järjestetään lähipalveluna. Palveluiden painopiste on nuorten osallisuudessa, yhteisöllisyydessä ja ennaltaehkäisevässä työssä. Nuorisotyö täydentää kodin ja koulun tekemää kasvatustyötä, joten työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä nuoren elämään liittyvien tahojen

kanssa. Neuvontaa ja tietoa nuorten elämään liittyvistä asioista annetaan jokapäiväisessä toiminnassa.

Nuorisotoiminta tarjoaa nuorille turvallisen kasvuympäristön, aikuisen läsnäoloa ja tukea. Nuorisotyötä tekevät ammattitaitoiset nuorisotyöntekijät. Käytettäviä työmenetelmiä ovat yksilö- ja ryhmätyömenetelmät kuten Omin jaloin-, Kimpassa- ja Friends -malli, nuorisotilatyö, koulunuorisotyö, verkkonuorisotyö ja osallisuustyö. Lisäksi nuorisopalvelut järjestävät nuorten toiveiden pohjalta mm. tapahtumia, retkiä ja kerhotoimintaa. Nuorisopalveluiden toiminta on lähtökohtaisesti maksutonta, tapahtumisen ja retkien osalta voidaan kerätä pieni osallistumismaksu.

Etsivän nuorisotyön palvelut perustuvat vapaaehtoisuuteen ja on tarkoitettu kaikille niille 17–29-vuotiaille nuorille, jotka tarvitsevat apua ja tukea erilaisiin palveluihin, kuntoutukseen, koulutukseen tai työelämään hakeutumisessa. Etsivä nuorisotyö tarjoaa myös erilaisia ryhmäpalveluja, jotka vahvistavat nuorten osallistumista ja osallisuutta. Sastamalan kaupungin työllisyyspalveluista tuotetaan Etsivän nuorisotyön palvelut sekä Sastamalaan. Punkalaitumella etsivä nuorisotyö sijoittuu nuorisotoimeen.

3.7. Liikuntapalvelut

Liikuntalain (390/2015) tavoitteena on mm. edistää eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikua ja harrastaa liikuntaa sekä vähentää eriarvoistumista liikunnassa. Sastamalassa ja Punkalaitumella toteutetaan liikuntalakia mm. pitämällä yllä monipuolisia liikunta- ja ulkoilumahdollisuuksia, tekemällä tiivistä yhteistyötä seuratoimijoiden kanssa sekä järjestämällä maksuttomia sekä edullisia liikuntakerhoja ja -ryhmiä eri ikäisille. Liikunta lisää hyvinvointia, edistää terveyttä sekä yhdistää ihmisiä ja tarjoaa mielekästä tekemistä vapaa-ajalle.

Sastamalassa ja Punkalaitumella on mahdollisuus harrastaa monipuolisesti liikuntaa maksuttomilla liikuntapaikoilla: urheilukentät, jalkapallokentät, monitoimiareenat, luistelukentät, kuntoradat, retkeilyreitit, uimarannat, tenniskentät, beach volley-kentät, frisbeegolfradat, kuntosalit ja monet muut paikat ovat kaikkien käytössä. Kattavat ja ajantasaiset liikunta- ja vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet yhteystietoineen löytyvät Sastamalan kaupungin ja Punkalaitumen kunnan [www-sivuilta](#).

3.8. Kirjasto- ja tietopalvelut

Yleiset kirjastot edistävät väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin sekä mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Erityisenä tehtävänä on edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Yleisen kirjaston omien aineistojen käyttö, lainaus ja varaaminen sekä ohjaus ja neuvonta ovat maksuttomia.

Kirjastokortin saa esittämällä valokuvalla ja henkilötunnuksella varustetun henkilötodistuksen ja ilmoittamalla Suomessa voimassa olevan postiosoitteensa. Myös Suomen Punaisen Ristin kortti kelpuutetaan. Alle 15-vuotias saa kirjastokortin huoltajansa kirjallisella suostumuksella. Ellei asiakkaalla ole suomalaista henkilötunnusta, on kortti voimassa vuoden kerrallaan.

Kirjastoissa on asiakkaiden käytettävissä tietokoneita, nettiyhteys ja yleisimmät toimisto-ohjelmat. Asiakirjoja on mahdollista skannata ja tulostaa. Tulostus on yleensä maksullista. Monessa kirjastossa on myös langaton verkkoyhteys. Ohjelmien ja laitteistojen käytön neuvonta on maksutonta.

Kokoelmissa on vieraskielistä kirjallisuutta. Lisäksi lainattavissa on suomen kielen kielikursseja ja sanakirjoja. Kirjastoissa on myös DVD-elokuvia sekä musiikkia CD-levyinä ja nuotteina. Osaa e-aineistoja voi käyttää myös kirjaston verkon ulkopuolella.

Lisätietoa palveluista:

[Sastamalan kirjastot](#)

[Punkalaitumen kirjasto](#)

3.9. Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluiden tehtävänä on edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta, edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Kulttuuripalvelut tarjoaa ilmaisia tapahtumia ja näyttelyitä koko väestölle. Myös näyttelytilat ovat kaikkien varattavissa eikä niistä peritä vuokraa. Taiteen ja kulttuurin apurahat ovat kaikkien sastamalalaisten haettavissa.

Kulttuuripalveluiden esitteitä on saatavissa yleisimmillä kielillä.

Lisätietoa palveluista:

[Sastamalan kulttuuripalvelut](#)

[Punkalaitumen kulttuuripalvelut](#)

4. SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

4.1. Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalvelut ovat tasavertaisesti kaikkien kotikuntalain (1994/201) mukaisesti kunnassa asuvien käytettävissä ja saatavissa. Henkilökunnan on asiakastyössään otettava huomioon asiakkaiden kulttuurierot sekä avattava laajemmin palvelujärjestelmää.

Yhdenvertaisen palvelun takaamiseksi asiakastilanteessa käytetään tulkkia. Etenkin alkuvaiheessa tämä on tärkeää, jotta asiakkaalle voidaan selvittää hänen etuutensa, oikeutensa ja velvollisuutensa. Tulkkia tilattaessa on varattava vähintään kaksinkertainen aika normaaliin asiakaskäyntiin verrattuna sekä huomioitava esimerkiksi tulkin sukupuolen merkitys.

Maahanmuuttaja ovat oikeutettuja samoihin palveluihin kuin muutkin kuntalaiset lasten, aikuisten, vanhusten ja vammaisten palveluissa. Virkamiesten tehtävä on osallistua työvoimaviranomaisten ja maahanmuuttajien kanssa alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien laadintaan. Sosiaalityö pyrkii ottamaan henkilön tarpeet ja resurssit huomioon kokonaisvaltaisesti. Työntekijä etsii yhdessä asiakkaan kanssa ratkaisuja erilaisiin tilanteisiin ja ongelmiin keskustelemalla ja järjestämällä ja ohjaamalla tarpeen mukaisiin palveluihin. Tavoitteena on asiakkaan elämänhallinta ja omatoimisuus. Sosiaalityön työvälineinä ovat yksilö- ja perhetapaamiset sekä yhteistyö eri hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen kuten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Kunnan sosiaalityön palvelut ja tukitoimet lukuun ottamatta lastensuojelun palveluita ovat asiakkaalle vapaaehtoisia. Kaikki maahanmuuttajataustaiset henkilöt eivät ole automaattisesti sosiaalitoimiston asiakkaina. Haasteena sosiaalityön näkökulmasta on tavoittaa palveluiden ulkopuolella olevat asiakkaat. Erityisesti kotona lapsia hoitavien maahanmuuttajien suhteen yhteistyö neuvolan, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa olisi tärkeää. Aikuissosiaalityö saa Kelasta tiedon asiakkaista, jotka ovat saaneet toimeentulotukea pitkäaikaisesti. Näiden ilmoitusten perusteella aikuissosiaalityö kutsuu asiakkaan vastaanotolle. Kaikki maahanmuuttajat eivät kuitenkaan ole toimeentulotuen saajia.

Aikuissosiaalityö on myös pyrkinyt lisäämään näkyvyyttä ja saavutettavuutta ottamalla käyttöön sosiaalisen median alustoista Facebookin ja Instagramin. Materiaalin tuottaminen näihin palveluihin myös muilla kuin suomen kielellä tekee aikuissosiaalityöstä lähestyttävämmän myös maahanmuuttajaväestölle.

Sosiaalipalveluissa tehdään kotouttamissuunnitelma toimeentulotukea säännöllisesti saaville, esimerkiksi eläkeläisille, kotiäideille tai pitkäaikaissairaille. Kunnassa tehtävässä alkukartoituksessa selvitetään asiakkaan aikaisempaa koulutusta, työhistoriaa, kielitaitoa ja muita kotoutumiseen vaikuttavia seikkoja. Työttömille työnhakijoille alkukartoitus tehdään puolestaan työ- ja elinkeinotoimistossa (Huom. työllisyyden kuntakokeilun aikana 1.3.2021 – 30.6.2023 keskitetysti Tampereen työllisyyspalveluissa, tarkemmin jäljempänä kohdassa 5.2.). Alkukartoitus tulee käynnistää kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai sen pyynnöstä.

Sosiaalityössä toteutetaan kotoutumista monialaisena yhteistyönä viranomaisten ja muiden toimialojen kanssa. Yhteistyön tiivistäminen ja palveluista tiedottaminen ovat avainasemassa maahanmuuttajan kotoutumisen edistämässä.

Hyödyllisiä linkkejä:

[Väestöliitto: Maahanmuuttajat](#)

[Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilma](#)

[Kotouttaminen.fi: Opi kotoutumisesta](#)

[infoFinland.fi](#)

[Kotoutumisentukena.fi](#)

4.2. Ikäihmisten palvelut

Ikääntyvien maahanmuuttajien asiat eivät ole tähän mennessä nousseet Sastamalan seudun sosiaali- ja terveystalvelujen [Sotesin](#) alueella erityisen näkyviksi. Monissa kulttuurissa perhe, suku ja yhteisö useimmiten hoitavat vanhuksensa. Tulevaisuudessa on kuitenkin otettava huomioon, että maahanmuuttajaväestön keskipolveen kohdistuvat samat työelämän paineet kuin valtaväestöllä ja ikäihmiset alkavat vähitellen tarvita yhä enemmän tukea kotona asumiseen ja asumispalveluja.

Kaikki Sotesin ikäihmisille tarkoitettut palvelut ovat avoimia myös maahanmuuttajille. Perheiden hoitoon osallistumista on tuettava kertomalla palveluista ja ottamalla läheiset mukaan hoidon suunnitteluun ja toteutukseen, jolloin ikääntyvän asiakkaan kulttuurin ominaispiirteet tulevat huomioiduiksi.

On tärkeää, että iäkäs henkilö voi osallistua palvelutarpeiden arviointiin omalla äidinkiellään (Laatusuositus 2017–2019). Mahdollisuuksien mukaan palveluissa otetaan huomioon maahanmuuttajien erityistarpeet. Tulevaisuuden kehittämiskohteena on henkilökunnan koulutus monikulttuurisuusasioissa.

Alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman tekemiseen iäkkäille maahanmuuttajille osallistuu kotihoitopalveluiden asiakasohjaaja tai ikäihmisten asumispalvelujen palveluohjaaja. Kotoutumissuunnitelmassa otetaan huomioon erityisesti asiakkaan terveystilanne, suomen kielen oppimisen mahdollisuudet sekä kolmannen sektorin palvelumahdollisuudet.

4.3. Terveystalvelut

Maahanmuuttajat ovat kunnallisten terveystalvelujen suhteen eri asemassa sen perusteella, miten he ovat saapuneet maahan.

Turvapaikanhakijoiden terveydenhuollosta huolehtii vastaanottokeskuksen terveydenhoitaja ja siellä toimiva lääkäri, joka tekee alkuvaiheen terveystarkastukset ja ohjelmoi tarvittavat laboratoriokokeet (ks. [Turvapaikanhakijoiden infektioiden ehkäisy ja rokotukset](#)). Turvapaikanhakijat eivät voi käyttää kunnallisia terveystalveluja, paitsi silloin kun kyse on päivystysluonteisesta asiasta. Oleskeluoikeuden saatuaan turvapaikanhakija siirtyy sen kunnan terveystalvelujen piiriin, johon hän muuttaa. Tällöin hänelle kuuluvat samat terveystalvelut kuin muillekin kunnan asukkaille.

Kiintiöpakolaiset ovat heti maahan tullessaan kunnan asukkaita. Kiintiöpakolaisten alkuvaiheen tarkastukset tekee terveysaseman hoitaja. Maahanmuuttajille tehdään perusteellinen terveystarkastus heidän tullessaan maahan. Tarkastuksessa pyritään löytämään mahdolliset perussairaudet, varmistetaan rokotussuoja ja seulotaan tarttuvat taudit. Lisäksi maahanmuuttajalle kerrotaan terveydenhuoltojärjestelmästä sekä siitä, mihin tahoon missäkin terveyteen liittyvässä asiassa on hyvä ottaa yhteyttä. Alkutarkastuksen jälkeen terveyspalvelut toimivat kuten muillakin kuntalaisilla.

Muut maahanmuuttajat, kuten esimerkiksi työn tai perhesiteiden vuoksi paikkakunnalle muuttavat, tulevat yleensä terveydenhuoltohenkilöstön asiakkaiksi vasta siinä vaiheessa, kun he tarvitsevat terveyspalveluja. Tälle ryhmälle ei tehdä varsinaisia maahantulotarkastuksia, mutta erilaisten terveysongelmien ilmaantuessa terveydenhuoltohenkilöstön olisi hyvä muistaa ottaa huomioon asiakkaan lähtömaan terveystilanne. Tärkeää on myös ottaa huomioon, että rokotussuoja saattaa tällä ryhmällä olla puutteellinen. Lasten rokotukset hoidetaan kuntoon lastenneuvolassa ja kouluterveydenhuollossa, mutta myös aikuisten rokotukset laitetaan ajan tasalle.

Maahanmuuttajien kanssa asioidessa on hyvä tiedostaa vieraan kielen ja kulttuurin vaikutukset. Asioihin perehtyminen ja tilanteen selvittely vievät monesti enemmän aikaa. Asiakkaalle suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän eri käytännöt saattavat olla täysin vieraita. Ohjauksen pitää olla perusteellisempaa ja itsestään selvältäkkin tuntuvat asiat pitää huomata ja muistaa selvittää asiakkaalle. Tulkin käyttö on tärkeää vielä vuosia maahantulon jälkeen, jotta asiat varmasti tulevat ymmärretyiksi. Lähetettä erikoissairaanhoidon tehtäessä tulee mainita asiakkaan äidinkieli sekä muistuttaa tulkin tarpeesta. Tulkkia tilattaessa pitää selvittää, tarvitaanko tulkiksi mies tai nainen.

Hyödyllisiä linkkejä ja lisätietoa:

[THL: Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi – Tutkimus venäläis-, somalialais- ja kurdi-taustaisista Suomessa](#)

[THL: Etnokids ja Nuorten kotoutumisen indikaattorit -hanke](#)

5. JULKISET TYÖVOIMA- JA ELINKEINOPALVELUT

5.1. Maahanmuuttajien työllistyminen

Maahanmuuttajat ovat potentiaalista työvoimaa yrityksille. Maahanmuuttajalle taas työ on yksi kotoutumisen kannalta tärkeimmistä asioista. Työn avulla löytyy toivottavasti mielekäs rooli uudessa yhteiskunnassa. Työn kautta syntyy parhaimmillaan sosiaalisia kontakteja kantaväestöön ja henkilön kielitaito karttuu.

Yrityksillä on monesti korkea kynnys rekrytoida maahanmuuttajia. Syyksi mainitaan usein puutteellinen kielitaito. Maahanmuuttajien työttömyysaste on selkeästi suurempi kuin kantaväestöllä.

Maahanmuuttajien työttömyyden hoitoa ja työllistämistä lähestytään yleensä työvoiman tarjonnasta käsin. Tulevaisuudessa tehokkaampaa olisi valita fokuksiksi työvoiman kysyntä, johon työorganisaatioiden rekrytoinnit muutenkin pohjautuvat.

Rekrytoinnissa asetetaan ydinosaamisen osaamis- ja toimintakykyvaatimukset, joiden selvittäminen on merkittävä osa onnistunutta rekrytointia. Maahanmuuttajien työllistymisen kannalta on olennaista tunnistaa nämä tekijät. Sellaisissa tapauksissa, joissa työorganisaatio tarvitsee etenkin kielitaitoa, toisen maan kulttuurin tai toimintaympäristön tunte-
musta, kontakteja vientimaihin, uudenlaista osaamista, asiakaspalvelun erityistaitoja, hyvää motivaatiota jne. saattaa olla hyvinkin perusteltua katsoa rekrytoinnissa erityisen tarkkaan maahanmuuttajan osaamisprofiilia.

5.2. Työvoimapalvelut ja kotoutumiskoulutus

TE-palveluissa / työllisyyden kuntakokeiluissa kotoutumista edistävä laki tarkoittaa käytännössä maahanmuuttaja-asiakkaan kielitaidon, työelämävalmiuksien ja ammatillisen osaamisen kasvun tukemista työvoimapolitiisin toimenpitein. TE-toimisto / kuntakokeilu työskentelee paitsi asiakastasolla, myös yhteistyössä kuntien, elinkeinoelämän, järjestöjen, kouluttajien ja muiden tahojen kanssa luoden yleisiä edellytyksiä onnistuneelle yksilölliselle kotoutumisprosessille.

Julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tarjoavien tahojen kanssa voidaan konkreettisesti edistää yritysten osaamistarpeiden tyydyttämistä kotoutuneiden maahanmuuttajien työpanoksella. Kotoutumisprosessi onkin nähtävä vahvasti kaikkien yhteiskuntalohkojen konkreettisenä yhteistyönä. Julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tarjoaa sekä valtio että kunta. Valtion palveluja tarjoavat esimerkiksi TE-toimistot, ELY-keskukset sekä Yritys-Suomi-palvelut. Kunnissa palveluja tarjoavat työllisyys- ja elinkeinopalvelut ja koulutuksenjärjestäjät.

Kotoutumisen aikana TE-toimiston / kuntakokeilun järjestämisvastuulle kuuluu työelämään suuntaavien kotoutumislain piirissä olevien asiakkaiden henkilökohtainen ohjaustyö, asiakkaan motivointi sekä yksilöllisen kotoutumissuunnitelman laadinta ja toteutuksen tukeminen ja seuranta suhteessa työllistymiseen. Siihen sisältyy myös työvoimapalvelujen keskeisen lainsäädännön asettamien oikeuksien, velvollisuuksien ja niistä aiheutuvien seuraamusten henkilökohtainen informointi.

Nuorten kotoutujien ja maahanmuuttajien palvelutarpeet otetaan julkisissa työvoimapalveluissa erityisesti huomioon. [Nuorisotakuu-ohjelman](#) toimenpiteissä on Pirkanmaalla erityisiä toimia nuorten aktivoimiseksi ja osallistamiseksi koulutukseen ja työmarkkinoille. Eri-tyistä huomiota kiinnitetään niihin nuoriin, jotka saapuvat Suomeen oppivelvollisuusiän loppupuolella tai oppivelvollisuusiän jälkeen. On tärkeää, että jokaiselle löytyy sopiva koulutuspolku. Työllistymisen helpottamiseksi hyödynnetään oppilaitosten työharjoittelu- ja oppisopimusmahdollisuuksia sekä julkisten työvoimapalvelujen palveluja, jotka vastaavat nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanosta.

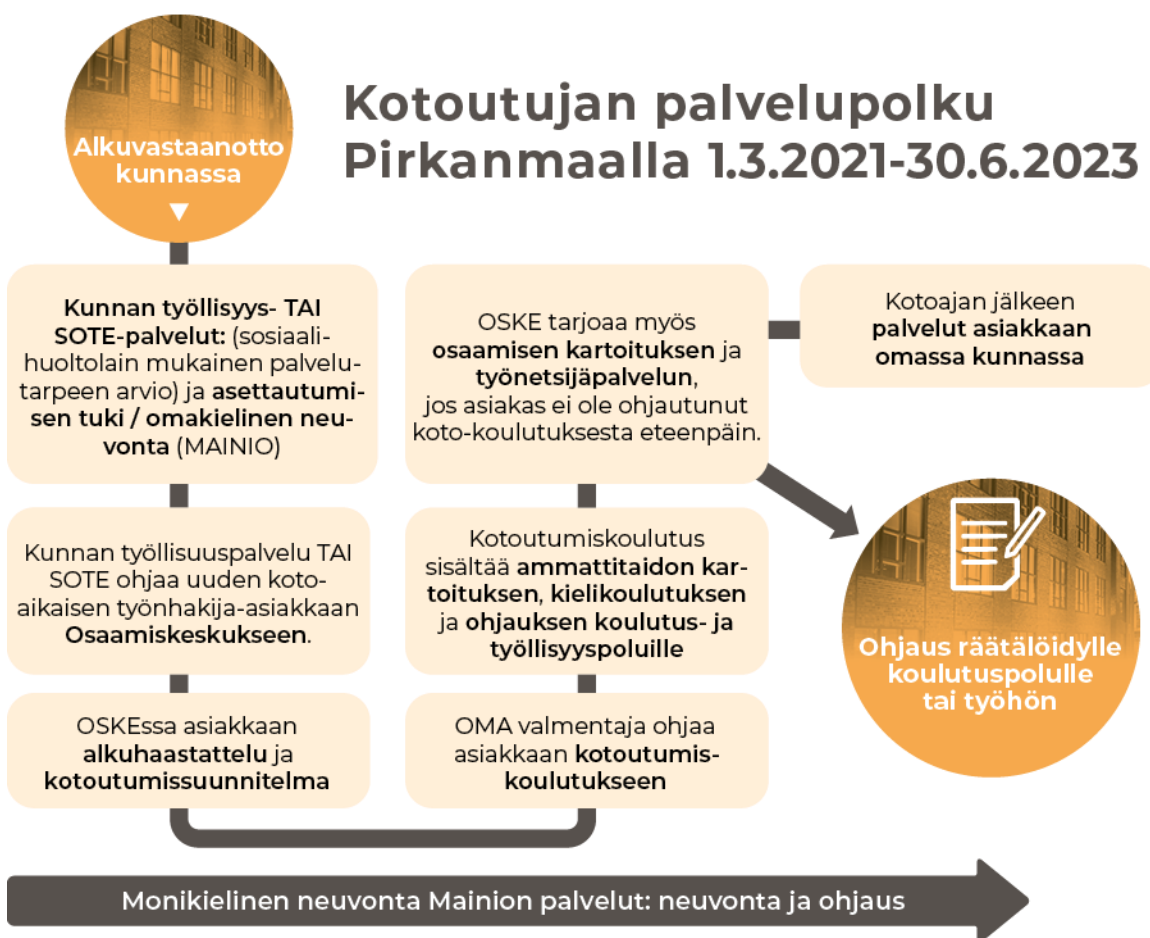
Pirkanmaalla käynnistyy työllisyyden edistämisen kuntakokeilut 1.3.2021. Kokeilualueen kunnan asiakkaita ovat työttömät työnhakijat, työllistettynä ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat työnhakijat, joiden kotikunta on kyseisessä kunnassa ja jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan sekä kaikki alle 30-vuotiaat ja maahanmuuttajat tai vieraskieliset.

Kaavio 2. Oletko kuntakokeilun asiakas. Lähde: Tampereen kaupunki, Pirkanmaan työllisyyden kuntakokeilu.

Pirkanmaan kokeilualueella maahanmuuttajien **kotoutumisajan aikaiset** TE-palvelut hoidetaan keskitetysti Tampereen kaupungin palvelutuotantona. Palvelut järjestetään asiakkaiden palvelutarpeen mukaisesti kotoutumisen eri vaiheissa. Kotoutumisaikaisten asiakkaiden keskitettyjä lakisääteisiä työllisyyspalveluita ovat työllistymissuunnitelmien, kuten kotoutumissuunnitelman laatiminen yhdessä asiakkaan kanssa, palvelutarpeen arviot, ohjaukset kotoutuskoulutuksiin ja palvelutarvetta vastaaviin palveluihin, lakisääteiset päätökset palkkatuesta, omaehtoisista opinnoista sekä muista tukimuodoista, päätökset työ- ja koulutuskokeiluista, ohjaukset työvoima- ja muihin koulutuksiin ja valmennuksiin sekä pyynnöt asiantuntija-arvioista. Kotoutumisaikaisen työnhakija-asiakkaan palveluprosessi hoidetaan kokonaisuutena [Maahanmuuttajien osaamiskeskuksessa](#) Tampereella huomioiden asiakkaan ja työllisyyspalveluiden lakisääteiset vastuut ja velvoitteet. Osaamiskeskus hyödyntää asiakaspalvelussa myös etäpalveluita ja jalkautuvia palveluita.

Osaamiskeskuspalvelut sisältävät: OMA-valmennus, työnetsijä- ja osaamiskartoituspalvelut. Asiakasohjaus kotoutumiskoulutuksiin tapahtuu Osaamiskeskuksen työnhakija-asiakkaan henkilökohtaisen OMA-valmentajan toimesta. Asiakkaille voidaan toteuttaa osaamiskartoitus palvelupolun eri nivelvaiheissa sekä kotoaikana että sen jälkeen, jos koulutuspolkua ei ole vielä löytynyt tai asiakkaalla havaitaan haasteita oppimisessa. OMA-valmentaja on tarvittaessa myös yhteydessä kunnan sosiaali- ja terveystieteisiin, jos asiakkaalla havaitaan monialaisen tuen tarpeita. Lisäksi [Mainion](#) monikieliset ohjaus- ja neuvontapalvelut tarjoavat keskitetysti neuvontaa noin 16 eri kielellä kaikille Pirkanmaalla asuville maahanmuuttajille. Osaamiskeskus palvelee asiakkaita lähi- ja etäpalveluna Tampereella osoitteessa Rautatienkatu 10, 5. krs.

Kaavio 3. Kotoutujan palvelupolku työllisyyden kuntakokeilun aikana. Lähde: Tampereen kaupunki, Pirkanmaan työllisyyden kuntakokeilu.

Lisätietoja:

[Pirkanmaan työllisyyden kuntakokeilu](#)

Kotoutumisprosessi muodostuu asiakasta eteenpäin vievistä palvelukokonaisuuksista ja eri työvoimapolitiittisista toimenpiteistä. Toimenpiteiden toteutumista seurataan asiakaskohdattaisesti. Kotoutumisprosessissa asiakas ohjataan todetun kielikoulutustarpeen ja -tason mukaisesti kielikoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen sekä valmennuspalveluihin. Koulutus voidaan toteuttaa työvoimakoulutuksena tai omaehtoisena koulutuksena. Koulutuksen ajalta maksetaan työmarkkinatuki kotoutumistukena. Kotoutumisprosessin aikana asiakkaalla on käytössään palvelutarpeen mukaisesti TE-toimiston / Kunnan koko palveluvalikoima.

Maahanmuuttajille, jotka ovat työttömiä työnhakijoita, tehdään alkukartoitus sekä kotoutumissuunnitelma. Kotoutumiskoulutuksena oppivelvollisuuden ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnistamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta. Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa toimivan peruskielitaidon.

Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna. Työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa maahanmuuttajan työvoimakoulutuksena toteutettavaan kotoutumiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen opiskeluun. Kunta voi sekä järjestää kotoutumiskoulutusta, että ohjata maahanmuuttajan hakeutumaan joko järjestämänsä kotoutumiskoulutukseen tai muun toimijan järjestämään omaehtoiseen opiskeluun.

Maahanmuuttajalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työmarkkinatukeen, jos hänellä on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve, ja jos TE-toimisto tai kunta (kokeilu) arvioi, että omaehtoinen opiskelu tukee maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä ja opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa. Maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä edistävän omaehtoisen opiskelun tukeminen työttömyysetuudella edellyttää, että kyse on suomen tai ruotsin kielen opiskelusta taikka opiskelu tapahtuu pääasiassa suomen tai ruotsin kielellä. Työttömyysetuudella voidaan tukea myös luku- ja kirjoitustaidon opiskelua. Tuettavaan omaehtoiseen opiskeluun voi opintojen lisäksi sisältyä

työharjoittelua tai kansalaisjärjestö- taikka muuta vapaaehtoistoimintaa. Tuettavan omaehtoisen opiskelun kestosta vähintään puolet tulee olla opintoja tai niihin liittyvien tehtävien suorittamista.

TE-toimisto tai kunta (kokeilu) käyttää Pirkanmaalla kotoutumiskoulutukseen ohjaamisessa valtakunnallista Koulutusporttia. Koulutusportista löytyvät tiedot kotoutumiskoulutuksista sekä kotoutujista, ja sieltä käsin voidaan myös hoitaa koulutuksen aikaisia käytännön asiakas- ja koulustietoihin liittyviä asioita. Koulutusporttia käytetään sekä kielitestauksessa, koulutusorganisaatioissa että kotoutumispalveluissa.

Kotoutumisvaiheen päätyttyä työttömien maahanmuuttajien palvelusta vastaavat TE-toimiston palvelulinjat ja kokeilussa mukana olevat kunnat. Palvelut tuotetaan normaaliuden periaatteella eli siten että maahanmuuttajien palvelut tuotetaan samoilla periaatteilla kuin kantasuomalaistenkin palvelut. Maahanmuuttajuus voi vaikuttaa henkilön palvelutarpeeseen, mutta ei yksinomaan määrittele tarjottavia palveluita, vaan palvelutarpeet määrittyvät pääosin samojen tarpeiden pohjalta kuin kantasuomalaisillakin.

Kotoutujalla on velvollisuus osallistua toimenpiteisiin samoin kuin kantaväestölläkin. Viranomaisilla on velvollisuus tarjota aktiivisesti toimenpiteitä määrärahojen rajoissa.

Sastamalan kaupungin työllisyyspalvelut tarjoaa palveluja työttömille työnhakijoille, joiden työttömyys on pitkittynyt tai vaarassa pitkittyä. Työllisyyspalvelut, Sastamala tarjoaa palveluja myös niille maahanmuuttajille, joiden kotoutumisaika on umpeutunut ja joiden kotikunta on Sastamala tai Punkalaidun. Työllisyyspalvelujen asiakkaaksi voi hakeutua Tampereen työllisyyspalvelujen (kokeilun kohderyhmästä kotoutumisvaiheessa olevat) ja Pirkanmaan TE-toimiston kautta. Sastamalan kaupunki lähtökohdittain vastaa työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa saavien maahanmuuttajien palveluista, joiden kotoutumisaika on umpeutunut.

5.3. Elinkeinopalvelut

Sastamalan ja Punkalaitumen elinkeinopalvelut tarjoaa maksutonta alkavan yrittäjän neuvontapalvelua sastamalalaisille ja punkalaitumelaisille yrittäjyyttä suunnitteleville. Palvelu on myös maahanmuuttajien käytössä. Yritysasiantuntija käy henkilökohtaisessa neuvonnassa läpi yrityksen perustamisesta kiinnostuneen henkilön valmiuksia yrittäjäksi sekä kommentoivat hänen liikeideansa menestymismahdollisuuksia alueella. Erityistä huomiota

kiinnitetään liiketoiminnan kannattavuuteen ja rahoitukseen. Sekä Sastamalassa että Punkalaitumella aloittavan yrittäjän tuen tarjoaa **Ensimetri**. Palvelu on maksuton alle viisi (5) vuotta toimineille yrittäjille.

Asiakasta autetaan liiketoimintasuunnitelman laadinnassa, kannattavuuslaskelmien tekemisessä, yritysmuodon valinnassa, mahdollisissa lupa-asioissa, yrityksen perustamisasia-kirjojen tekemisessä, erilaisten rahoitushakemusten ja niiden liitteiden täyttämässä. Samalla selvitetään mahdollisuuksia ostaa jo toimiva yritys.

Myös Pirkanmaan TE-palveluiden Yrittäjyysbuusti on sastamalalaisten ja punkalaitumelaisten käytössä. Yrittäjyysbuusti on maksuton palvelu, ja suunnattu yrittäjyydestä kiinnostuneille pirkanmaalaisille työnhakijoille, joilla varsinainen liikeidea voi olla vielä löytymättä ja alle 12 kuukautta yrittäjinä toimineille henkilöille.

Lisäksi elinkeinopalvelut tarjoaa lukuisia palveluita myös toimiville yrityksille. Yhteistyöverkostoon kuuluvat muun muassa Pirkanmaan Yrittäjät, Team Finland, TE-toimisto, ELY-keskus, Leader-toimintaryhmä Joutsenten Reitti ry, Tampereen ammattikorkeakoulu ja SASKY koulutuskuntayhtymä.

Lisätietoja palvelusta:

[Sastamalan elinkeinopalvelut](#)

[Punkalaitumen elinkeinopalvelut](#)

6. MUUT PALVELUT JA MONIALAINEN YHTEISTYÖ

Kotoutumista edistävän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten saadut tiedot ja asiakirjat on pidettävä salassa siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ([621/1999](#)) säädetään. Kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriöllä (TEM), aluehallintovirastolla (AVI), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella (ELY), työ- ja elinkeinotoimistolla (TE-toimistot), kunnan viranomaisella sekä Kansaneläkelaitoksella (KELA) on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kotoutumista edistävän lain lukujen 2 (Maa-hanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet), 5 (Kuntaan osoittaminen) ja 6 (Kustannusten korvaaminen) mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toisiltaan,

Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta, kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalta sekä ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyltä edustajalta. Lisätietoja laki 1386/2010 87 pykälä.

6.1. Digi- ja väestötietovirasto (ent. maistraatti)

Punkalaitumen ja Sastamalan lähin toimipiste on Tampereella.

[Digi- ja väestötietovirasto](#) (ent. maistraatti)

Hatanpään valtatie 24, PL 682, 33101 Tampere

Avoimna maanantaista perjantaihin kello 9.00–16.15.

Ulkomaalaisten rekisteröinti ja kansalaisuusasiat puhelinnumerosta 0295 536 320 maanantaista perjantaihin kello 9–12.

Sähköpostiosoite on international@dvv.fi

Suomeen muuttaneelle ja Suomessa asuvalle ulkomaalaiselle henkilölle voidaan merkitä väestötietojärjestelmään kotikunta Suomessa, jos hänellä on tarkoitus jäädä tänne vakinaisesti asumaan. Hänellä tulee lisäksi olla voimassa oleva jatkuvaan tai pysyvään oleskeluun oikeuttava lupa, tai vähintään yhden vuoden oleskeluun oikeuttava tilapäinen oleskelulupa ja kotikuntalaissa säädetty erityisperuste. EU-kansalaiset ja Pohjoismaiden kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa. Kotikunnan saamiseksi EU-kansalaiselta edellytetään poliisin suorittamaa oleskeluoikeuden rekisteröintiä. Suomessa vakituisesti asuvista henkilöistä merkitään väestötietojärjestelmään lisäksi muun muassa nimi, syntymäaika, kansalaisuus, perhesuhdetiedot (muun muassa vihkitodistus) ja osoite. Rekisteröinnin perusteella ulkomaalaiselle annetaan henkilötunnus.

Lisätietoja:

[Ulkomaalaisen rekisteröinti](#)

6.2. Maahanmuuttovirasto, Migri

Maahanmuuttovirasto [Migri](#) on 1.1.2017 alkaen vastannut kaikista ulkomaalaislupa-asioidista ja EU-kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oleskeluasioista. Aiemmin poliisi

vastasi osasta ulkomaalaislupa-asioita. Poliisilta siirtyi Maahanmuuttovirastolle vuoden 2017 alussa:

- kaikki Suomessa haettavat oleskeluluvat: ensimmäiset, jatko- ja pysyvät oleskeluluvat
- kansalaisuushakemusten ja -ilmoitusten vastaanotto
- EU-kansalaisten rekisteröinnit ja heidän perheenjäsentensä oleskelukorttihakemukset
- pakolaisen matkustusasiakirjaan ja muukalaispassiin liittyvät tehtävät
- päätösten tiedoksiantoon liittyviä tehtäviä.

Kaikki edellä mainitut asiat myös ratkaistaan Maahanmuuttovirastossa. Myös kaikki asiointi, hakemuksen vireillepano, tunnistautumisen tai lisäselvitysten toimittaminen tapahtuu [Maahanmuuttoviraston palvelupisteissä](#). Tarkempaa tietoa muun muassa ajanvarauksesta, sähköisestä asioinnista ja Maahanmuuttoviraston yhteystiedoista löytyy viraston verkkosivuilta: migri.fi/yhteystiedot. Maahanmuuttoviraston verkkosivuilta migri.fi löytyy laajasti tietoa myös kaikkien lupien myöntämisen edellytyksistä ja muustakin viraston ajankohtaisista asiakkaille kohdennetuista asioista.

6.3. Poliisi

Sastamala ja Punkalaidun kuuluvat [Sisä-Suomen poliisilaitokseen](#).

Poliisi voi myöntää [henkilökortin](#) Suomessa vakinaisesti asuvalle ulkomaalaiselle, joka on merkitty väestötietojärjestelmään ja jolla on voimassa oleva oleskelulupa tai oleskelukortti, tai hänen oleskeluoikeutensa on rekisteröity. Lisäksi hänen henkilöllisyytensä on voitava todeta luotettavasti.

Ulkomaalaisen henkilökortilla ei voi matkustaa Suomen ulkopuolelle, koska se ei ole matkustusasiakirja. Sitä tarvitaan kuitenkin pankissa verkkopankkitunnuksien saamiseksi.

Poliisi ei enää käsittele ulkomaalaislupia, vaan ne kaikki on keskitetty Maahanmuuttovirastolle. Poliisi ei myöskään vaihda enää ulkomaisia ajokortteja, vaan ne hoitaa [Liikenne- ja viestintävirasto Traficom](#)in palveluntarjoaja [Aiovarma](#).

6.4. Kansaneläkelaitos, Kela

Kelan palvelupiste Lounais-Pirkanmaalla sijaitsee Sastamalassa (Puistokatu 10, 38200 Sastamala). Palvelupiste on avoinna ajanvarauksella. Punkalaitumen Asiointipiste palvelee Punkalaitumen kirjastolla (Urjalantie 30 C, 31900 Punkalaidun) sen aukioloaikoina sekä ajanvarauksella, ja avustaa Kela-asioinnissa sekä muussa viranomaisasioinnissa.

Jos muutat Suomeen vakinaisesti, voit yleensä saada Kelan etuuksia muuttohetkestä lähtien. Kela arvioi etuutta hakiessasi, asutko Suomessa vakinaisesti tai voitko saada oikeuden Kelan etuuksiin työskentelysi perusteella. Asumista koskevaan arvioon vaikuttaa esimerkiksi se, onko kyseessä paluumuutto, pidempiaikainen työskentely Suomessa tai läheinen perhesuhde Suomessa jo asuvan henkilön kanssa. Kela voi pitää asumista vakituksena myös silloin, jos olet oleskellut Suomessa aiemmin jo yhden vuoden ajan.

Sinulla pitää olla oleskelulupa, jos olet velvollinen sen hankkimaan. Luvan myöntää Maahanmuuttovirasto. Jos olet EU- tai Eta-maan tai Sveitsin kansalainen, et tarvitse oleskelulupaa. Jos kuitenkin oleskelet Suomessa yli 3 kuukautta, sinun on rekisteröidyttävä Maahanmuuttoviraston toimipisteessä 3 kuukauden kuluessa maahantulopäivästä.

Voit hakea Kelan etuuksia ja Kela-korttia [Kelan asiointipalvelussa](#). Jos et ole aiemmin hakenut etuuksia tai Kela-korttia ja olet muuttanut Suomeen, tee etuus- tai Kela-korttihakemuksen lisäksi ilmoitus Suomeen muutosta. Saat hakemaasi etuutta koskevan kirjallisen päätöksen, joka lähetetään ilmoittamaasi osoitteeseen. Jos muuttosi Suomeen katsotaan vakinaiseksi, sinulle lähetetään Kela-kortti. Voit tarkistaa hakemuksesi tilanteen ja oikeutesi sosiaaliturvaan Kelan asiointipalvelusta.

Jos oleskelet Suomessa tilapäisesti, sinulla ei yleensä ole oikeutta Kelan etuuksiin. Sinun ei yleensä katsota muuttavan vakinaisesti Suomeen, jos olet Suomessa lyhytaikaisesti esimerkiksi opiskelijana, työnhakijana, au pairina tai työharjoittelijana. Myöskään turvapaikanhakijalle ei hakemuksen käsittelyn aikana makseta Kelan etuuksia.

Jos sinulla on oikeus jonkin toisen EU-maan sosiaaliturvaan, sinulla ei samanaikaisesti ole oikeutta Suomen sosiaaliturvaan etkä voi yleensä saada etuuksia.

Sinulla on yleensä oikeus toisen maan sosiaaliturvaan, jos

- olet toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä Suomeen lähetetty työntekijä

- olet rajantyöntekijä, joka asuu Suomessa tai muuttaa Suomeen, mutta työskentelee toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä
- olet toisen valtion tai valtioiden välisen järjestön palveluksessa oleva työntekijä etkä ole Suomen kansalainen.

Lisätietoja:

[KELA: Selkokieline opas Muutto Suomeen tai Suomesta ulkomaille](#)

6.5. Kolmannen sektorin toimijat

Kolmannen sektorin kotouttamistyö on usein ruohonjuuritason työtä arkielämään ja vapaa-aikaan liittyvissä asioissa. Kolmannen sektorin toimijat järjestävät paikkakunnalla monenlaista toimintaa ja tukevat maahanmuuttajien kotoutumista.

Kolmannella sektorilla tarkoitetaan vapaaehtoistoimintaa julkisen hallinnon ja yksityisen sektorin rinnalla. Kolmas sektori käsittää järjestöt, yhdistykset ja seurats.

Mieli Mielenterveys Tukitalo ry:n ylläpitämällä kriisikeskus [Tukitalolla](#) myös maahanmuuttajien on mahdollista saada apua erilaisissa ongelma- ja kriisitilanteissa. Se voi liittyä esimerkiksi väkivallan, onnettomuuden tai vakavan sairastumisen kohteeksi joutumiseen ja tapahtumaan liittyviin psyykkisiin oireisiin, kuten unettomuuteen, jännitys- ja pelkotiloihin tai muihin henkisiin oireisiin.

Vanhoihin tapahtumiin liittyvät traumaattiset oireet nousevat esiin vasta, kun elämä uudessa kotimaassa on vakiintunutta ja arki riittävän turvallista. Tukitalolta maahanmuuttaja saa muun muassa tietoa erilaisista traumaoireista ja keinoja elämää haittaavien oireiden hallitsemiseksi. Tavoitteena on myös vahvistaa asiakkaan ja hänen lähipiirinsä omia ongelmanratkaisutaitoja ja resilienssiä.

Kriisikeskus Tukitalolla asiakkaita ottavat vastaan sosiaali- ja terveysalan koulutuksen saaneet ja kriisityöhön perehtyneet ammattilaiset. Lääkäri- ja terveydenhuoltopalveluita Tukitalolla ei ole. Asiakkaan on hyvä myös tietää, että Tukitalolla asioinnista ei tehdä merkintöjä terveyden- tai sosiaalihuollon rekistereihin. Palvelu on asiakkaalle ilmaista. Tulkkia tarvitsevien asiakkaiden tilannetta selvitetään yhdessä muun muassa sosiaalitoimen kanssa. Tukitalolla ei ole käytettävissä omia tulkkeja.

Tukitalon yhteydessä on myös yksi turva-asunto, jota on mahdollisuus käyttää sen vapaana ollessa tilapäismajoitukseen esimerkiksi lähisuhdeväkivaltatilanteissa. Kriisikeskus Tukitalo palvelee Sastamalassa osoitteessa Puistokatu 2 ja Huittisissa osoitteessa Risto Rytinkatu 27. Yhteyden Tukitalolle saa puhelimitse tai menemällä suoraan Sastamalan toimipisteeseen, ks. tarkemmin [Tukitalon yhteystiedot](#). Korona-aikana Tukitalolla ei välttämättä aina ole päivystystä.

[Mannerheimin Lastensuojeluliiton Punkalaitumen yhdistys](#) (MLL) järjestää paljon matalan kynnyksen toimintaa perheille, muun muassa viikoittaisen perhekahvilan, joka on tarkoitettu pääasiassa alle kouluikäisille lapsille ja heidän vanhemmilleen. Yhdistys on aktiivisesti pyrkinyt tavoittamaan myös maahanmuuttajaperheitä, ja he ovat löytäneet yhdistyksen toiminnan hyvin.

Suomen Punaisen Ristin **SPR:n** [Vammalan osasto](#) sekä [Punkalaitumen osasto](#) kuuluvat SPR:n Satakunnan piiriin, jolla ei toistaiseksi ole monikulttuurisuustoiminnan kehittäjää. Maahanmuuttajien tukihenkilöiden tarve on suurin muuton alkuvaiheessa. Tällöin tarvittaisiin kaikki mahdollinen apu, tuki ja opastus, jotta kotoutuminen voisi tehokkaasti alkaa. Vammalan ja Punkalaitumen osastojen kehittämistoiveena on monikulttuurisen ystävöitymisen aloittaminen.

Punkalaitumen osasto ja sen ylläpitämä kirpputori sijaitsevat osoitteessa Pihlajatie 1, 31900, Punkalaidun. Punkalaitumen osastolla on muun muassa ystävöitymistä ja omaishoitajien tapaamisia.

Vammalan osaston toimitilat ja kirpputori ovat Ystävänpirtillä osoitteessa Puistokatu 18, 38200 Sastamala, joka toimii myös kokoontumispaikkana sekä toimintatuokioiden tilana. Osastolla on lisäksi muun muassa ystävöitymistä sekä ryhmätoimintaa omaishoitajille, mielenterveyskuntoutujille, kehitysvammaisille, ensiavusta kiinnostuneille, käsityön ystäville jne. Myös nuorille on omaa toimintaa, muun muassa tempauksia ja leirejä. Osastolla on näytelmäpiiri, joka ilahduttaa Ystävänpirtin kävijöitä ja tekee vierailuja esimerkiksi ikäihmisten luo. Veripalvelu vierailee kuukausittain paikkakunnalla.

6.6. Seurakunnat

[Sastamalan evankelisluterilainen seurakunta](#) haluaa olla kaikin mahdollisin keinoin tukemassa maahanmuuttajien sopeutumista Suomeen ja omalle paikkakunnalle. Seurakunnan kautta on järjestynyt maahan muuttaneille kuntalaisille sekä huonekalu- ja vaatelahjoituksia että vapaaehtoisia tukihenkilöitä. Seurakunnassa on ollut työharjoittelijoita monesta eri maasta. Osalle työharjoittelu on kuulunut esimerkiksi suomen kielen kurssiin, osa on ollut työmarkkinatuella työkokeilussa ja osa palkkatuella työsuhteessa.

Maahanmuuttajien on mahdollista toimia seurakunnassa myös vapaaehtoistyössä, esimerkiksi tapahtumissa ja erilaisissa avustajan tehtävissä. Seurakunnan partioon on myös ohjattu joitakin nuoria. ”Saattaen harrastuksiin” on osoittautunut hyväksi toimintamalliksi. Hanketyöntekijä on mennyt ensimmäisellä kerralla mukaan uusiin harrastuksiin, ja sen jälkeen esimerkiksi uudet partiolaiset ovat rohkeasti osallistuneet toimintaan.

[Punkalaitumen evankelisluterilainen seurakunta](#) palvelee kunnassa asuvia maahanmuuttajia yhtä lailla kuin kaikkia muitakin paikkakunnan ihmisiä. Seurakunnassa on kokemusta maahanmuuttajien kohtaamisesta ja kotouttamisesta pitkään jatkuneen yhteistyön myötä, jota paikkakunnalla sijainneen vastaanottokeskuksen toiminnan yhteydessä on tehty. Seurakunnassa on uskontodialogista erityisosaamista, jota voidaan hyödyntää esimerkiksi muiden uskontojen edustajien tapojen ja perinteiden tuntemisessa ja kunnioittamisessa.

Seurakunta tarjoaa sekä tukea että toimitiloja maahanmuuttajien käyttöön ja kokoontumispaikaksi. Myös taloudellista avustusta ja materiaalista avustusta on tarjolla maahanmuuttajille yhtä lailla kuin muillekin yhteisön asukkaille. Seurakunnassa on valmius tulla mukaan yhteistyökumppaniksi nopeallakin aikataululla järjestettävään avustus- tai kotouttamistoimintaan.

[Vammalan helluntaiseurakunta](#) on omalta osaltaan auttamassa maahanmuuttajia sopeutumaan Suomeen ja suomalaiseen kulttuuriin. Seurakunnan jäsenet kutsuvat maahanmuuttajia kotiinsa ja toimivat tukihenkilöinä. Seurakunnan kirpputorilta on lahjoitettu huonekaluja, vaatteita ja muita tarpeellisia taloustavaroita. Seurakunta jakaa ruoka-apua vähävaraisille. Seurakunnan leirikeskuksessa järjestetään erilaisia virkistystapahtumia niin lapsille kuin aikuisillekin.

Koronan myötä seurakunnan toiminta on siirtynyt verkkoon. Arabiankieliset kokoontuvat verkossa torstaisin ja sunnuntaisin, farsinkieliset tiistaisin. Kun koronatilanne sallii ja palataan normaaliin jumalanpalveluskäytäntöihin, seurakunta järjestää kerran viikossa kansainvälisen illan, jolloin myös lapsille on omaa ohjelmaa. Sunnuntain jumalanpalvelukset tulkataan usealle eri kielelle. Seurakunnan kaikkiin tilaisuuksiin ovat kaikki tervetulleita osallistumaan.

Seurakuntaan kuuluu lukuisia maahanmuuttajataustaisia jäseniä ja heille tarjotaan myös mahdollisuuksia toimia erilaisissa vapaaehtoistehtävissä, esimerkiksi kirpputori Lähetyksen löytötuvalla. Seurakunta on edesauttanut kotoutumista myös tarjoamalla suomen kielien opetusta, ohjausta ja neuvontaa eri elämäntilanteissa.

[Vammalan seudun Kansanlähetyksen](#) tekemä vapaaehtoistyö maahanmuuttajanaisten kanssa on muuttanut muotoaan Punkalaitumen ja Karkun vastaanottokeskusten sulkeutumisen jälkeen. Järjestön vapaaehtoistyöntekijät ovat avustaneet pakolaisia heidän saatuun turvapaikkaluvut pitämällä heihin yhteyttä puhelujen ja sosiaalisen median kautta. Joitakin pakolaisia on myös avustettu käytännön asioissa heidän asettuessaan asumaan eri paikkakunnille.

6.7. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

- kotouttamisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta
- kuntien tukeminen ja neuvonta kotoutumisen edistämiseksi
- työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus, neuvonta, tukeminen ja osaamisen kehittäminen kotouttamisessa ja työllistymisen edistämiseksi
- työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta
- pakolaisten kuntaan osoittamisen alueellisen strategian laatiminen ja toimeenpano, sopimukset kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämiseksi (pakolaisten vastaanotosta) kuntien kanssa
- ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille tarkoitettujen perheryhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden perustamisesta sopiminen ja niiden toiminnan valvonta
- hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen

- muut sille kotoutumista edistävissä laissa erikseen säädetyt tehtävät.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamisohjelmista ja niiden toimeenpanosta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa aluehallintoviraston kanssa.

Pirkanmaalla toimii [Pirkanmaan ELY-keskuksen](#) vetämänä viranomaisten yhteistyöryhmä ja pakolaisten vastaanoton alueellinen yhteistyöryhmä.

7. KEHITTÄMISTARPEITA

Yksi keskeinen haaste on, että kaikki ne maahanmuuttajat, jotka tarvitsevat erilaisia palveluja, saadaan asiakaskohtaisen palvelutarpeen mukaisten palveluiden piiriin. Olennaista on, että maahanmuuttajat saadaan esim. Suomen kielen koulutukseen, jotta kotoutuminen ja sopeutuminen yhteiskuntaan sujuisi nopeammin. Tämän toteuttamiseksi tarvitaan riittävä kokonaiskoordinaatiota, vastuuttamista ja vastuun ottamista eri viranomaisten, sidosryhmien ja palveluntuottajien kesken.

Toinen keskeinen haaste liittyy meneillään olevaan sote- ja aluehallintouudistukseen. Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat siirtymässä maakuntatasolle, hyvinvointialueille, näillä näkymin vuoden 2023 alusta lukien. Tärkeää on, että maahanmuuttajille tarjotaan jatkossakin riittävät kotouttamiseen liittyvät palvelut paikallisella tasolla ja palvelut ovat hyvin saavutettavissa.

Kehittämiskohteena perusopetuksen osalta on henkilöstön osaamisen kehittäminen monikulttuurisuuden huomioimisessa opetuksessa ja kasvatuksessa. Myös syrjäytymistä ehkäisevää toimintaa on lisättävä kouluissa, joissa on monikulttuurisia tai -kielisiä oppilaita. Oppilaskerhotyö, oppilaskuntatoiminta, järjestö- ja seuratoiminta (kolmas sektori) ovat sosiaaliturvamenetelmiä, joita tulee käyttää maahanmuuttajaoppilaitaan lähentämiseksi asuin- ja kouluympäristöön.

Huomiota tulee kiinnittää maahanmuuttajalasten vanhempien tiedon lisäämiseen opiske- luun ja arviointiin liittyviin asioihin sekä maahanmuuttajalasten jatko-opintomahdollisuuk- siin. Opinto-ohjauksesta, erityisopetuksesta ja oppilashuollon kautta saatavasta tuesta on annettava riittävästi tietoa maahanmuuttajaperheille. Koulujen oppilashuoltotyöryhmillä on yhteydet perhetyöhön ja sosiaalityöntekijöihin. Kouluterveydenhuollon ja oppilashuollon yhteistyön kautta voidaan seurata, tukea ja edistää maahanmuuttajaoppilaan ja hänen per- heensä kotoutumista.

Kunnat miettivät yhteistyössä, voisivatko ne tukea oppivelvollisuusiän ylittäneiden perus- koulun päättötodistuksen suorittamista. Oman äidinkielen opetus pyritään turvaamaan, jos vanhemmat opetusta pyytävät, ja oman uskonnon pätevien opettajien palkkaamiseen pa- nostetaan, mikäli vähemmistöuskontojen opetukseen on tarvetta.

Aikuisten maahanmuuttajien kotouttamiseen tulee panostaa. Kotouttamistoimia voidaan tehostaa yhteistyössä eri sektorien kanssa, esimerkiksi asumispalveluiden saatavuutta te- hostamalla ja kehittämällä ystävöimintää edelleen yhdessä kolmannen sektorin ja seura- kuntien kanssa. Työllistyminen parantaa elämänlaatua ja edistää kotoutumista.

Suunnitteilla olevien sote-uudistuksen, kotoutumislain uudistuksen ja muiden hallinnollis- ten muutosten vuoksi kotouttamisohjelma todennäköisesti päivitetään seuraavan kerran jo vuonna 2023.

8. VOIMAANTULO

Kotouttamisohjelma on voimassa 1.4.2021 alkaen.

Kotouttamisohjelma päivitetään vähintään neljän vuoden välein.

TILASTOTIETOJA

Sastamalan ja Punkalaidun väestö syntymävaltion mukaan 31.12.2019

(Lähde: Tilastokeskus)

Syntymävaltio	Sastamala	Punkalaidun	Yhteensä
Väestö yhteensä	24 277	2 828	27 105
Suomi	23 575	2 741	26 316
Ulkomaat	702	87	789
Eurooppa	542	45	587
Entinen Neuvostoliitto	166	10	176
Latvia	19	-	19
Liettua	43	-	43
Puola	34	-	34
Ruotsi	72	-	72
Saksa	15	-	15
Turkki	11	-	11
Viro	89	-	89
Yhdistynyt kuningas- kunta	18	-	18
Amerikka	18	-	18
Aasia	117	34	151
Irak	20	-	20
Syyria	12	-	12
Myanmar	-	13	13
Thaimaa	35	-	35
Tuntematon	15	-	15

Sastamalan ja Punkalaitumen väestö kielen mukaan 31.12.2019

(Lähde: Tilastokeskus)

Syntymävaltio	Sastamala	Punkalaidun	Yhteensä
Väestö yhteensä	24 277	2 828	27 105
Suomi	23 572	2 742	26 314
Ruotsi	41	-	41
Vieraskieliset yhteensä	663	83	746
Arabia	22	-	22
Burma	10	-	10
Englanti	31	-	31
Espanja	14	-	14
Kurdi	12	-	12
Latvia, lätti	22	-	22
Liettua	51	-	51
Persia, farsi	11	-	11
Puola	42	-	42
Saksa	18	-	18
Thai	32	-	32
Turkki	15	-	15
Ukraina	22	12	34
Venäjä	126	-	126
Viro, eesti	144	-	144
Muu kieli	-	26	26

HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

Laki kotoutumisen edistämisestä finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386

Maahanmuuttovirasto migri.fi

- kansalaisuusasiat, oleskelulupa, työlupa, pakolais- ja turvapaikka-asiat

Poliisi poliisi.fi

- henkilökortti

Digi- ja väestötietovirasto dvv.fi/henkiloasiakkaat

- rekisteröinti, henkilötunnus, avioliitto

Työ- ja elinkeinoministeriö tem.fi

- [maahanmuuttajien kotouttaminen](#)
- **Tervetuloa Suomeen -opas** tem.fi/tervetuloa-suomeen

Työ- ja elinkeinotoimisto (TE-palvelut) te-palvelut.fi

- työlupa, työnvälitys ja muut työvoimapalvelut
- [Pirkanmaan työlupalinjaus](#)

Kansaneläkelaitos (Kela) kela.fi

- sosiaaliturva

Verotoimisto vero.fi/henkiloasiakkaat

- verotusasiat, tilapäisesti maassa oleskelevien rekisteröinti

Suomen Punainen Risti punainenristi.fi/

- työtä pakolaisten ja muiden maahanmuuttajien kanssa

Sotesi [sotesi.fi](https://www.sotesi.fi)

- kotoutuminen, toimeentulo, infoa maahanmuuttajalle

InfoFinland [infoFinland.fi](https://www.infofinland.fi)

Suomen kielen kurssihakupalvelu Finnish Courses [finnishcourses.fi](https://www.finnishcourses.fi)

Finfonet [finfonet.fi](https://www.finfonet.fi)

- audiovisuaalinen internetsivusto Suomen asumiseen ja elämiseen liittyvistä aiheista 17 kielellä

Monikielinen neuvonta Mainio [tampere.fi/maahanmuuttajat.html](https://www.tampere.fi/maahanmuuttajat.html)

Monetratulkkipalvelu [monetratulkkipalvelut.fi](https://www.monetratulkkipalvelut.fi)

Etnisten suhteiden neuvottelukunta [oikeusministerio.fi/etno](https://www.oikeusministerio.fi/etno)

Kotouttamistyön tueksi [kotouttaminen.fi](https://www.kotouttaminen.fi)